

ABONAMENTUL

Pe un an . 24 Cor.
Pe jum. an . 12 "
Pe 1 lună . 2 "

Arad de Duminică
Pe un an 4 Cor. — Pen-
tra România și America
10 Cor.

Arad de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe
un 40 franci.

TRIBUNA

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferenc-utca 20.

—
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.

Manuscripte nu se ina-
poiază.

Telefon pentru oraș și
comitat 502.

Anul XII.

NUMĂR POPORAL

Nr. 16.

Semnele timpului.

(S) De sfintele sărbători, când dieta ungară a votat revizuirea regulamentului său, baronul Bánffy, unul dintre cei mai neînduplecați dușmani ai românilor din statul ungar, iar a stăruit asupra intereselor, pe care le-ar fi având casa domnitoare, ca Ungaria să fie stăpănită numai de maghiari și ca celelalte popoare din regatul ungar, și mai ales românii, încetul cu încetul să se piardă în poporul maghiar.

De ce tocmai acum, după ce majoritatea dietei și-a creat prin revizuirea forțată a regulamentului său puțința de a face reforma electorală astfel, ca românii să nu mai însemneze nimic în viața publică a patriei lor? ?

Nu cumva se tem susținătorii ideii de stat național maghiar, că e undeva cineva, care poate să facă peste puțință o asemenea reformă?

Dacă de aceasta se tem, rău au pornit-o baronul Bánffy și cei de un gând cu dânșii.

Admițând, că Ungaria ar fi mai puternică dacă toți cetățenii ei ar fi maghiari, tot nu e dovedit și ca monarhia habsburgică ar fi și ea mai puternică după ce se va fi mai întărit poporul maghiar, care n'a dat încă destule dovezi, că știe să se folosească de puterea sa spre binele monarhiei și spre mărirea Casei domnitoare.

Să admitem însă, că greșim și că atât monarhul, cât și cei mai de aproape ai săi au cuvinte de a dori, și în adevăr și doresc, ca Ungaria să fie cât mai curând maghiară: nici atât n'ar fi destul pentru visul baronului Bánffy să se întrupeze.

Adevărul brutal e, că nu a fost Ungaria niciodată maghiară, nu e nici astăzi și experiențele făcute în timp de câteva decenii au trebuit să producă în mintea tuturor oamenilor cu minte convingerea, că nici nu sunt maghiarii în stare s-o facă maghiară.

Trecând cu vederea pe germanii și pe slovacii din regatul ungar, noi românii suntem și singuri destui, ca să facem peste puțință maghiarizarea Ungariei.

Ce eram noi la 1848 și ce suntem azi?

Trebue să fie lipsit cu desăvârșire de bunul simț firesc omul, care nu-și dă seamă, că în timp de șasezeci de ani noi am mers înainte și mereu înainte, ne-am sporit, am adunat bogății și ne-am ridicat prin cultură cu toate că nimeni nu ne-a ajutat și mai ales în timpul celor din urmă patruzeci de ani am susținut o luptă cu desăvârșire grea.

Ceeace suntem prin noi înși-ne și numai din propria-ne vrednicie am ajuns să fim, și nu e nici lege, nici putere publică ce-ar fi în stare să ne desființeze.

S'ar fi putut crede sunt acum patruzeci de ani, că prin o lucrare consequentă și stăruitoare guvernul ungar va ajunge — în

cele din urmă, dacă nu să-i desființeze pe români, să-i facă să renunțe la o viață culturală deosebită, potrivită cu firea lor.

Azi, după ce lucrarea consequentă și stăruitoare s'a urmat timp de patruzeci de ani, lucrul acesta nu se mai poate crede.

Ce-ar fi voind baronul Bánffy și cei de un gând cu dânșul? — Ca Coroana să le dea luptătorilor maghiari încă mai puternice arme pentru înfrângerea rezistenței române.

Nu sunt arme încă mai puternice, cu cari azi s'ar putea duce mai departe lupta fără ca întreaga lume civilizată să sară cuprinsă de indignațiune în picioare.

Rezultatul firesc al silințelor puse spre a frânge rezistența românilor e, că românii ei înșiși s'au pătruns din ce în ce de simțământul, că se află în superioritate culturală față cu maghiarii, care ar voi să-i asimileze, că în viața obștei europenești poporul român însemnează mai mult decât cel maghiar și că e mai mult a fi român decât a fi maghiar. Aceasta o recunosc maghiarii și ei înșiși direct prin dese lor plângeri, că nu pot să susție concurența față cu românii, iar indirect, dar încă mai învederat, prin mânia ce-i cuprinde în fața ori-și-cărei manifestațiuni culturale românești.

Dacă sunt români și o recunosc și maghiarii aceasta, o văd din ce în ce mai lămurit și vecinii lor, precum și marile popoare din Europa. Tocmai prigonindu-i fără de măsură, guvernul ungar i-a scos pe românii din statul ungar din ce în ce mai mult la iveală, și milioane de oameni, cari mai nainte nu știau ce sunt românii, știu azi, că sunt în statul ungar trei milioane de români, cari se luptă cu bărbăție pentru dreptate, își păstrează neînduplecați pozițiunea și au devenit punctul de razăm al tuturor celor nedreptățiți.

Are baronul Bánffy dreptate: dacă se poate înfrânge rezistența românilor, nu mai e în regatul ungar nici o rezistență cu puțință, să dau și germanii și slavii și nu mai pot nici croații să-și susțină pozițiunea.

Vorba e însă, că rezistența românilor nu se mai poate înfrânge; încercarea s'a făcut și n'a reușit: nu rămâne decât să se renunțe la idea de a preface statul ungar în național maghiar.

Acesta e și numai acesta și poate să fie înțelesul stăruinței, cu care se cere o reformă electorală, prin care li-se dă tuturor cetățenilor regatului ungar de o potrivă puțința de a lua parte la viața publică a patriei lor. Adevăratele interese ale Casei domnitoare cer, ca monarhia să fie tare, ceea ce nu e cu puțință câtă vreme popoarele ce-o constituie se luptă necurmat între dânsele și-și consumă cele mai bune puteri urmărind scopuri irealisabile.

Așa cum în Austria germanii au trebuit să renunțe a fi ei singuri stăpâni după ce s'a dovedit, că nu sunt în stare să asimi-

leze pe ceilalți concetățeni ai lor, vor trebui să se împace și maghiarii cu gândul, că au să fie seamă de interesele legitime ale celorlalți concetățeni ai lor.

Actuala stare de lucruri nu se mai poate menține, și opintiri zadarnice sunt atât legea lui Apponyi, cât și revizuirea regulamentului dietei. Cu totul alta trebuie să fie organizațiunea statului ungar, dacă e vorba, ca existența lui să fie asigurată, și oameni ca baronul Bánffy se sperie de gândul, c'ar putea să fie aproape timpul, când românii și germanii și slavii din regatul ungar nu se vor mulțumi cu stările dela 1867, ci vor cere și vor obține întreaga dreptate ce li-se cuvine, iar aceasta nu pentru că așa vor ei, ci pentru că așa cer interesele monarhiei, cari numai în mulțumirea tuturor popoarelor ce o constituie își găsește deplinătatea puterii.

Nu mai încape nici o îndoială, că împărăția habsburgică e fapta germanilor, care au apărut țările ce fac parte din ea, ori le-au eliberat vărsând șiroaie de sânge, le-au organizat și le-au civilizat. Nu-i mai trece cu toate acestea nimănuia prin minte să pretindă, că rostul acestei împărății e să asigureze stăpânirea ori fie chiar și numai hegemonia poporului german. Cu atât mai puțin se poate pretinde, ca rostul împărăției este să asigureze stăpânirea poporului maghiar, care nu prea are merite în ceace privește încheierea ei, și că menirea istorică a habsburgilor e să nimicească popoare cu mari destoinicii culturale, spre a face în mijlocul Europei cu puțință întemeierea unui stat național maghiar.

Va fi rîvnind baronul Bánffy pentru habsburgii la această glorie, dar ea e peste puțință, și habsburgii rîvnesc după toate semnele la gloria de a fi găsit formula pentru convețuirea pacinică și desvoltarea liniștită a celor mai deosebite popoare, cari prin rînduirea providenței au ajuns sub stăpânirea lor.

Consfătuirea coaliției croato-sârbești. Din Zagreb se anunță, că ieri seara coaliția a ținut o consfătuire, la care au luat parte foarte mulți deputați. Toate afacerile ce sunt în ordinea zilei au fost pertractate cu mult interes și îndeosebi s'au ocupat cu acuzele aduse de banul contra partidului sârbilor independenți. După multă sfătuire coaliția a adus hotărârea, că va purcede unitar împreună cu partidul sârbilor independenți întru respingerea acuzelor.

În celelalte chestii s'a ajuns de asemenea la deplină înțelegere și s'a hotărât lupta neîmpăcată împotriva guvernului. Deputații cari au luat parte la consfătuire au semnat 20 mli cor. pentru sprijinirea oficianților reglementați și au nădejde că această sumă se va urca la 40 mli de cor. Azi 10—12 deputați din coaliția croată vor sosi la Budapesta.

Convocarea delegațiunilor. Ieri seara s'a făcut multă zarvă în cercurile partidului independent îndeosebi asupra convocării delegațiunilor și a ridicării soldei ofițerilor. Mulți privesc

de fapt împlinit prorogarea ședințelor camerei de pe la mijlocul lui lunie până la toamnă.

Delegațiile vor fi convocate pentru a doua jumătate din luna lui Iunie.

Dela frații din America.

Primim dela Nicolae Hășeganu din Eria-Pa (America) o lungă scrisoare în care arată pe larg suferințele românilor din America. Intre altele arată că numai dintr'o singură comună, Șicula, din comitatul Aradului, au ajuns în mare strămoare zece români și anume: Ion Borcuța, Avram Căprariu, George Pușcariu, George Tarsianu, Pavel Panta, Pavel Desnanu, Florea Desnanu, Adam Ciurdariu, Pavel Oniția, Avram Jula și Florea Tarsianu, precum și alții, așa că fără ajutorul ce le-a dat dânsul, ar fi murit de foame.

Numitul Nicolae Hășeganu este adevărat de 5 ani în America, și ca seliștean harnic și isteț isbutise să-și facă o mică stare, având casă și birt, în care găzduia pe muncitorii români.

»Acum însă — ne scrie — după ce am ajutat pe alții rămași fără de lucru, am ajuns și eu să lupt cu mari greutăți: oamenii nu-mi pot plăti și nici acasă nu se pot duce căci n-au cu ce. Vor trece poate ani de zile, până se vor deschide iar fabricile. Până atunci o mulțime de români sufer pe aici, așa încât mă simt îndemnat să trimit vorbă tuturor celor ce ar voi să vină în America, să rămână acasă, că aici e vai și amar«.

Situația fondurilor năsăudene.

— Epilog. —

Se întâmplă în viața lucruri ce de multeori silesc pe om, contra voinței și naturii lui sau chiar, să lasă pe teren, pentru a lămurii o situație încurcată, pentru a clarifica o chestie de interes public ori privat, pentru a face, prin discuții obiective, să fie scos în relief adevărul și dreptatea.

Aceste motive și numai acestea, triumful adevărului și dreptății, m'au făcut, ca fiu și acestui ținut și ca unul ce stau în serviciul fondurilor grănițerești năsăudene, în serviciul culturii și educației născuțului meu, să clarific, prin 2 articoli apăruiți în »Revista Bistriței«, opinia publică românească asupra netemeinicii proiectului fatal al dlui prefect, Simion Pop, prezentat și celit de acesta în ședința comitetului fondurilor din 17 Octombrie 1907, proiect, ce cuprindea în sine o sumedenie întregă de propuneri neferice, făcute într'un moment nenorocit pentru dânsul, pe cari propuneri, azi, abia după câteva luni, le regretă, le simțește — cred, cu amar.

Sunt prea convins, că prin cei doi articoli, apăruiți în nr. 3 și 4 a. c., al »Rev. Bistriței«, mi-a succedat a reduce în fața opiniei publice la adevărata lor »valoare«... acei »memorabil« proiect de propuneri și »remedii« al dlui prefect, iar opinia publică românească a o pune în poziția de a judeca întrucât prin alegerea dlui Simion Pop de prefect al acestor fonduri s'a făcut o bună achiziție pentru fondurile noastre și școlile susținute din ele.

Dacă dl prefect n'a înțeles încă în deajuns rostul lămuririlor mele, date fără preocupare și în mod obiectiv, numai și numai în interesul mare al fondurilor grănițerești năsăudene, precum și a instituțiilor sale culturale, dacă dl prefect în loc să-și fi recunoscut păcatul și prin tăcere să fi lăsat să se îngroape în întunerecul uitării această

chestie urtă, ce produce față de dânsul pretutindeni decepțiune, desiluziune completă, — aflat din contră de consiliu a surescitat din nou această cauză și încă într'o nouă culoare și în mod provocător, cu atât mai rău pentru d-sa.

A greș, știu cu toții, e lucru omenesc, a-ți recunoaște greșala e o virtute, a perzista însă o greșală necunoscută e lucru imoral, e lucru criminal.

De-l revenind la obiect, anticip, că voi fi foarte scurt, însă prea cred, destul de lămurit, chiar și pentru dl prefect.

Dela început declar însă, că la povestii de pe vremea lui »Moș Noe«, povești fără nici o combinație și »nec cauza«, nu reflectez. — Bună oară: povestea cu »naea« lui »Noe« e o poveste, în cazul de față, de prost gust și nepotrivită nici pentru »1001 nopți«.

Afiă însă totuși dl prefect, că »naea« n'avea rost să fie fără »Noe«, dupăcum fondurile din Năsăud, fără școlile, n'au nici un rost de a fi.

»Naea« fără »Noe« nu se îneca, ce e drept, dupăcum fondurile din Năsăud, fără dl prefect, nu se vor nimici; din contră — susțin mulți, — vor progresa, vor înflori, conform menirii sacre date lor de fericiții noștri părinți.

A susținea și mai departe, dupăcum apare din »Reflexiuni« (R. B. nr. 10 și 11 a. c.) subscrise de prefectul chinuitorilor fonduri năsăudene, dl Simion Pop, că: »efectul școlilor existente: gimnaziul și școlile fundamentale din Năsăud, Borgoprund și Monor asupra obștei poporului nostru, este disparent, că dintre toate corporațiunile, cari stau în legătură cu fondul și se susțin din aceasta, personalul administrativ (angajații dela fonduri) este de cea mai mare înșănătate pentru fond« etc. etc. este și disgustător și revoltător.

Iar ca să illustreze aserțiunea sa bolnavă de mai sus, dl prefect continuă cu mult cinism (citez):

»Personalul administrativ este chemat a îngriji de naea, ce duce pe Noe, dela priceperea și singuina acestuia atârână mântuirea acestuia... etc., în urmare dintre toți »petenții« (asfel numește dl prefect pe profesorii și învățătorii, cari își capătă plățile dela fonduri) cei mai îndreptățiți a cere plăți mari dela fonduri (căci aceasta e preocuparea cardinală a dlui prefect) este — după dl prefect — personalul administrativ »al cărui lucru este neasămănat mai mare decât al celorlalți petenți«.

Am citat anume aceste »argumentațiuni« puternice ale dlui prefect, pentru a scoate în elief ideile și principiile de cari e condus dânsul în gospodăria sa la fondurile școlare năsăudene și a convinge astfel opinia publică românească și pe toți acela, cari au legături cu aceste fonduri și le zace la inimă mântuirea lor, precum și existența școlilor noastre, că rămânerea, suferirea și mai departe a actualului prefect în postul său este o primejdie permanentă pentru aceste fonduri și scumpele sale instituțiuni culturale.

Când cutează un om, în callitatea sa de prefect economic al fondurilor, — numească-se acela Simion Pop sau altul, — a scoate în publicitate lucruri inlime, secrete, ale fondurilor și ale prezenta străinilor, ca tot atâtea denunțieri perverse, în cea mai neagră și mai murdară culoare, când fără cea mai mică sfiială susține acela, că școlile noastre scumpe, idealul strămoșilor noștri și al nostru au devenit azi de o importanță disparentă, că acestea consumă tot venitul fondurilor (fără a rămânea — se vede, — nimica pentru mărirea plății dlui prefect și a angajaților săi), când acesta susține în publicitate, că personalul administrativ este de cea mai mare înșănătate pentru fond, că în urmare: gimnaziul și școlile normale din Năsăud trebuiesc reduse, ciungărite, școlile din Borgoprund și Monor sistate cu desăvârșire, ca fiind »superflue«; când dl prefect după o activitate... de »bla de un an, de când e în fruntea fondurilor, să prezintă ținutului cu astfel de buchet de »reforme« salutare și »argumentațiuni« puternice, accentuez din nou cu toată conștientșositatea, că rămânerea și mai departe a acestui om, al acestui »Burdea« al fondurilor năsăudene, în fruntea administrației a-

cestora, este o primejdie permanentă pentru înflorirea și progresarea școlilor noastre, mai mult, pentru existența lor chiar.

Astăzi, când din toate colțurile locuite de românii, se aud strigătele pentru salvarea și mântuirea școlilor noastre, când frunții și conducătorii neamului nostru îngrijorați de soarta acestor școlile, să adună, să sfătuesc mereu pentru a aviza la mijloacele necesare pentru salvarea școlilor noastre amenințate, pentru susținerea și înflorirea lor, cu orice jertfe, pe când zilnic celim prin gazele despre sacrificiile enorme, ce prestează poporul nostru pentru școala sa, — pe atuncia dela Năsăud un singur glas urât, ca și de cucuveauă, glasul dlui prefect cobește a strica și pustilire de școlile românești.

»Argumente« școlile sunt de o importanță disparentă; lumea de azi condamnă sistemul de învățământ mediu, numit gimnaziu clasic, — la școala fundamentală de băieți și fetițe din Năsăud sunt prea mulți învățători, deci trebuiesc penzionați; sistarea școlilor de Borgoprund și Monor nu va fi așa simțită, căci acolo sunt și astfel de școlile... (bună oară școala de stat); iar ca argument, de o »genialitate« rară: »personalul administrativ este de cea mai mare înșănătate pentru fond«.

Și când toate acestea le citești, negru pe alb, ca tot atâtea »enunțațiuni« solemne ale dlui prefect, simțești un fel de compăimire, nu într'atâta pentru acest om, cât mai mult pentru soarta și viitorul acestor fonduri, prea mult încercate.

Dar pentru Dumnezeu, să vedem cine este acel personal administrativ, despre care dl prefect, întocmai ca broasca în băită, uflându-se exclamă: »acesta (personalul administrativ) este chemat a aduce naea lui Noe... dela priceperea și singuina acestuia atârână mântuirea...« etc. etc., — pe când toată lumea pe aicea știe — și în faptă așa e, — că rolul personalului administrativ (angajații dela fonduri), afară de postul de secretar, să reducă aproape la »nula«, că acest grozav personal administrativ nu are nici o sferă de activitate independentă, că întreaga activitate a acestui personal, să reducă la rolul de... »dutevino« și că dânsul din inițiativa proprie absolut nimica nu poate executa, ci numai pe baza hotărârilor și concluzelor comisiei administrative a fondurilor, care singură este responsabilă și moral și material.

Iată »rolul« mare, »neasămuit« de mare al acestui personal administrativ și în special rolul dlui Simion Pop în postul de prefect, care post a fost creat, sub era lui Bánffy, pentru căpătulială, iar nici decum ca o necesitate, — dovadă că grănițerii dela conducerea fondurilor să ocupă azi cu ideea sistării acestui post, devenit într'adevăr »superfluu«.

Și după toate acestea să mai reflectez eu oare la toate »remedii«-le și »argumentațiuni«-le dlui prefect, și să le analizez în special, când ele se combat prin sine însăși și se condamnă ad capo, de opinia publică și de cel mai competent factor, de însuși comitetul fondurilor.

Comitetul fondurilor, la adunarea sa generală, ținută la 30 Martie a. c. a dat lecția meritată dlui prefect, care în loc de »aplauze« și »aprobări«, (la cari se provoacă) a săcerat apostrofări și desaprobări unanime.

Iar pentru a să vedea câtă iritație și revoltă sufletească a produs în întreg ținutul »proiectul de reforme« al dlui prefect o dovedește în mod real »protestul« energetic, subscris de peste 1500 familii grănițerești din Valea Bărgăului și Monorului, protest înaintat comisiei și comitetului fondurilor din Năsăud, ca un fel de strigăt de alarmă și verdict desaprobător față de activitatea și noul curent, inaugurat de actualul prefect în administrația fondurilor școlare năsăudene.

Dacă dl prefect n'a înțeles încă, sau nu vrea a înțelege, că în urma acestui categoric verdict desaprobător al comitetului fondurilor, poziția d-sale la aceste fonduri a devenit dacă nu imposibilă, dar foarte sdruncinată, e chestie de... suscepere, de educație chiar.

Și după toate acestea, să mai reflectez eu la urmă, oare și la acele erupțiuni nervoase ale dlui prefect, la adresa subscrisului »grănițere«, bună-

RÉTAY și BENEDEK,

ateller artistico pentru obiecte bisericesti

BUDAPEST, IV. Váci-utca 39.

Mare magazin de tot felul de haine bisericesti, prapori, potire, feșnice de altar, lustru, cruci și tot felul de obiecte pentru montarea bisericelor. — Catalog de prețuri și modele trimitem cu plăcere.

În atelierul nostru de sculptură se fac: iconostase complete, altare, tabernacule, amvoane, icoane portative. — Pictare de iconostase și icoane sfinte, pictare de biserică. — Planuri, catalog de prețuri trimitem cu plăcere.

Pe omul nostru expert îl trimitem fără taxă la fața locului, pentru primirea lucrului.

oară: »iscălești numele de grănițer, pe »care nu-l meriți«, poate din cauză că am luat în apărare soarta școalelor din Borgoprund și Monor, pe cari dl prefect a voit a-le înghiți cu orice preț, pentru mărirea plății d-sale și a amplexurilor săi), apoi »n'al meriți nici un răspuns... etc., cred, că marele public cetitor mă va ierta de a nu face comentarii la astfel de floricele de stil... și »argumente« ziaristice, cari denotă, până la evidentă, gradul de... nervozitate al autorului.

Lasă dar, die prefect, pe bravi grănițeri dela Arcole, să-și doarmă 'n pace somnul vecinic, căci a luat pe buze... în deșert, numele lor sfânt, este o inzulță. este o profanare.

1500 de nepoți ai acestor falnici grănițeri dela Arcole, prin protestul energic înaintat adunării generale a fondurilor, în 30 Martie a. c. și-au zis, ca un fel de ultimatum:

Lasă 'n pace, die prefect »economic« gimnazul, fala și mândria noastră, să-și urmeze neconturbat înalta sa misiune culturală față de neam, lasă școalele fundamentale cu nume bun, cu renume istoric, dela Năsăud, Borgoprund și Monor, să-și îndeplinească în mod normal, conform testamentului fericiților noștri părinți, rolul mare și nobil, ce-l au, de a contribui la luminarea și deșteptarea pe toate terenele a poporului nostru din aceste văi!!

Un grănițer.

Bucovinenii la Iași.

Iași, 28 Aprilie. Oaspeții din Bucovina vor sosi în 30 Apr. n. cu un tren special la orele 7 seara. Vor fi primiți la gară de autorități și alte persoane marcante.

În piața gărei se va forma cortegiul și se va duce până în piața Unirei, unde muzica vânătorilor va cânta »Hora Unirei«.

Dl profesor universitar P. Râșcanu va vorbi despre însemnătatea unirei. După aceea programul va urma întocmai după cum s'a arătat la timp. În seara de Jol oaspeții bucovineni se vor întruni în sala de gimnastică unde va fi o petrecere. A doua zi, afară de celelalte vizite pe la școli și instituțiile culturale, oaspeții vor vizita Universitatea, unde dl rector Bogdan va rosi o cuvântare de bunăvenire, după care dl profesor universitar Xenopol va ține o cuvântare, despre »importanța istorică a Iașilor«.

Picarea se face Sâmbătă la ora 1, frații bucovineni fiind conduși până la frontieră de numeroși studenți, membrii ai comitetului de redacție. La Ruginoasa membrii vor vizita mormântul lui Cuza Vodă.

Mari demonstrații socialiste în capitală

— Ziua de întâiu Maiu. —

Socialiștii vor serba în acest an în stil măreț sărbătoarea lor internațională, ziua de 1 a Maiu. Muncitorimea cea despolită de drepturi voiește de data asta să dea o impunătoare probă de puterile sale și de solidaritate.

Duminecă se vor aranja în diferite suburbii ale capitalei peste 30 de adunări populare. Vor vorbi toți oratorii de ocazie și vor schița programul de muncă pentru viitorul apropiat.

Nizuloța partidului socialdemocrat culminează în organizarea luptei pentru votul obștesc.

Clasele de muncitori vor întrebuiți toate armele ce le stau la îndemână întru împiedicarea unui astfel de vot obștesc, care ar slugi și în viitor interesele claselor bogate. Ei doresc — ca și noi — un vot obștesc nefalsificat, care să dea puțința masei populare de a lua parte la viața constituțională a țării, care ar face imposibile abuzurile, volnicile și mituirile alegerilor din trecut — și ar face să apară neinfluențată voința adevărată a poporului. Dreptul de alegător să se dea tot cetățeanului clasit din aceasta țară, fără considerații de bunăstare, cultură și naționalitate.

Guvernul »contelui negru« — așa numesc ei pe Andrassy — însă de repetiții a făcut să se risufie prin zările semi-oficioase, intențiunile sale

păcătoase, de a îngrădi cu cât mai multe opreliși introducerea votului obștesc. Guvernul voiește să lase și pe mai departe scălușul în gura poporului. — El ar da dreptul de alegător numai celorce știu scrie și citi ungurește, iar bogătanii mai de frunte ar căpăta câte două trei voturi. Acesta e așa numitul sistem de vot plural și constituie cea mai revoltătoare despolitare de drepturi pentru popor.

Socialiștii vor lupta până la ultimul strop de putere încontra intențiunilor guvernului. Vor răspunde cu greve generale, pe toate terenele. Se nădăduiește că muncitorimea de câmp, se va alipi și ea la greva generală, ceace ar cășuna pagube uriașe țării. — Muncitorimea își sprjinește nădejdele sale de izbândă pe voința Majestății Sale, care însuș a dat poruncă să se introducă votul obștesc — și pe ajutorul ce-l vor primi în Casa țării dela deputații naționaliști. Lupta va fi cea mai crâncenă din câte s'au dat până acuma în reduta drepturilor cetățenești.

Azi peste 80 de mil de socialiști vor parcurge strazele capitalei în sunetele »Marsaillesei«. Se vor ține vorbiri fulminante — și în soarele de întâia zi de Maiu vor străluci stegulețele roșii.

† Dr. I. Radovici.

Ziarele din București aduc știrea tristă, că unul dintre cei mai luminați și mai buni patrioți, dar mai ales naționalist înfocat, dr. I. Radovici, a încetat din viață, lângă Neapoli, pe mare, unde se dusesse să-și caute de sănătate.

Defunctul era membru credincios al partidului național-liberal, deputat al țăranilor din județul Ilfov, o podoabă a parlamentului României.

Pierderea aceasta este cu atât mai simțită, cu cât dr. I. Radovici abia împlinise vârsta de 40 ani.

Il deplâng: soția Ana, frații Alexandru, George și Sebastian Radovici, sora Margareta Robescu și număroase rudemii și prietini.

Celor îndurerăți trimitem condolențe!

Despre împrejurările morții sale ziarele din România aduc următoarele amănunte: Întâi a comunicat vestea tristă o telegramă a agenției române:

Neapole, 12 Aprilie. Căpitanul vasului »Senegal« venind din Marsilia, a încunostințat autoritățile că în timpul călătoriei un pasager român dr. Ion Radovici, s'a aruncat în mare și că toate încercările făcute spre a-l pescui au rămas zadarnice.

Fratele dlui Radovici, care călătorea cu dânsul a declarat că motivul sinuciderii a fost o boală gravă de care suferea și din cauza căreia plecase la Paris să consulte medicii.

Vestea sinuciderii doctorului Radovici a fost confirmată prin alte două telegrame trimise de către fratele sinucisului, dl Al. G. Radovici, dlor D. Sturdza și I. Brătianu.

Doctorul Radovici suferea încă de mult timp de o boală crudă, o boală care nu cruță nici odată. În ultimul timp, boala agravându-se, drul Radovici se hotărî să plece în străinătate pentru a se căuta și petrece câțiva timp în țările mai calde.

În urma unui consult cu mai multe somități medicale din Paris, nefericitul deputat de Ilfov înțelese că totul este pierdut. Tragicul desnodământ nu mai putea fi întârziat decât cu câteva luni, câteva săptămâni poate.

Medicii îl sfătuiră să facă un voiaj mai lung pe mare. Ajuns la Marsilia, își convinge soția să se întoarcă singură în țară cu trenul, iar el cu fratele său dl G. Radovici, se imbarcă pe vaporul »Senegal« cu destinația pentru Cairo.

Acesta era să fie ultimul său voiaj. Ideia sinuciderii pare a-i fi venit nefericitului dr. chiar în momentul imbarcării.

Un spirit și o inteligență cu totul superioară, drul Radovici pare a nu fi voit să se supună fatalității, grăbindu-și sfârșitul atunci când a voit el.

În seara de Vineri 11 Aprilie, după ce luară masa împreună, d-rul Radovici se retrase împreună cu fratele său în cabină.

Pe la orele 10 însă, d-rul pretextând că voiește să ia aer, se urcă pe punte și lăsă singur în cabină pe fratele său care nu bănuia nimic.

Câteva minute în urmă însă, un zgomot neobișnuit se aude pe punte.

Marinarul de quart semnalase aruncarea unui pasager în mare.

Dl George Radovici, atras de larmă, se urcă pe punte și la primele informațiuni culesse în grabă ghicește că pasagerul nu putea fi decât fratele său.

Vaporul stopează și încep să se facă cercetările pentru aflarea corpului. Totul însă fuse înzadar. Fiind noapte, cu tot ajutorul farului electric nu se putu da de urma corpului nefericitului doctor.

Locul în care d-rul Radovici s'a aruncat în mare se află la o depărtare de 6 ore de Neapole.

A doua zi dimineața, căpitanul vaporului întreprună cu fratele sinucisului, făcură cunoscute autorităților din Neapole, drama ce se petrecuse în acea noapte pe vapor.

În urma cercetărilor d-lui George Radovici, căpitanului portului Neapole a dispus să se facă cercetările necesare pentru pescuirea corpului înecatului. Până în prezent însă nici o știre nu ne-a venit să ne anunțe găsirea cadavrului.

Din viața d-rului Radovici.

Doctorul Radovici moare în vârstă de 40 ani. Era membru în consiliul sanitar superior și deputat al colegiului II de Ilfov. În timpul răscălelor jărănești, odată cu venirea partidului liberal la putere, doctorul Radovici luă prefectura județului Vaslui. Cu ocazia discuției proiectelor agrare în comisiunea parlamentară, doctorul Radovici pronunță un important discurs ale cărui idei înaintate făcură o vie impresiune în cercurile politice.

Eră unul din cei mai înfocați partizani ai reformelor și în special partizan al înființării Casei rurale.

Cu moartea lui dispărea una din cele mai frumoase figuri politice ale noastre. Partidul liberal pierde un membru de seamă iar cei care îl cunoscuseră de aproape un prieten ideal.

Din străinătate.

Intâlnirea lui Giolitti cu principele Bülow. Ieri a sosit Giolitti ministrul-președinte italian în Veneția, unde s'a întâlnit cu principele Bülow, cancelarul imperiului german.

Ziarul italian »Stampa« din Torino comunică un interviu avut cu Giolitti, în chestia întâlnirii din Veneția.

În acest comunicat se spune, că Giolitti, care este prieten foarte intim cu Bülow, merge a-l cerceta pe acesta așa numai din complexanță. În politica externă totul e liniștit. Italia vrea să trăiască în cele mai bune relațiuni cu celelalte mari puteri; aceasta se documentează din incidentul aplanării conflictului cu Turcia.

Papa și polonii din Posen. Alături — după — cum se anunță din Roma — Papa a primit în audiență o deputațiune de poloni din Posen, a căror conducător a fost episcopul Likowski. Acesta a ținut o vorbire cucernică.

Papa l-a răspuns astfel:

»În familie tata iubește pe acela dintre fii săi, care suferă mai mult. De aceea vă iubesc eu pe voi cu dragoste nemărginită. Cunoasc statornicia voastră față de biserică și știu că în vecl-veclilor fii credincioși veți rămânea acestei biserici«.

Vorbirea a produs impresie mare între cei de față.

In atențiunea parohiilor!

SZENTGYÖRGYI OSZKÁR,

pictor de firme de embleme de biserică și auritor,
Barosvásárhely, Kossuth Lajos utca 26.

Săvârșește orice lucru în branșa aceasta în mod de gust frumos și trainic pe lângă garanție. Însemnez că pictarea bisericilor am studiat-o în decurs de mai mulți ani în București și în celelalte orașe mai mari ale României și așa e eschisă

orice incorectitate în executare. — La dorință se trimit desemnuri porto-franco.

Cu distincă stimă:

Szentgyörgyi Oszkár.

Regele Angliei Eduard al VII-lea la St. Petersburg. »Voss. Zeitung« are următoarea informație despre călătoria regelui Eduard al VII-lea la St. Petersburg: Călătoria aceasta va fi probabil în luna lui August și va fi de caracter privat, deoarece regele Eduard vrea să înconjure orice serbare.

Dincontră »Neue Fr. Presse« anunță despre călătoria aceasta următoarele: Întâlnirea regelui Eduard al VII-lea cu țarul Nicolae II, va fi probabil pe la mijocul lunii lui Maiu. Regele Angliei care de prezent se află cu soția sa în Dania vor călători în timpul cel mai scurt, într'un loc anumit, însă necunoscut de nimeni, unde se va întâlni cu țarul Nicolae II.

Infrângerea francezilor în Maroco. »Daily Mail« anunță din Casablanca următoarele: În 24 luna trecută în lupta dată lângă Dar-Ben-Mammed, francezii au suferit o înfrângere, având pierderi grozave. Au fost siliți să se retragă dinaintea seminției Mdagra. Trupele lui Muley Hafid n'au luat parte în această luptă. Deoarece secerișul nu este terminat încă, partea cea mai mare a marocanilor s'a retras de pe câmpul de luptă, ca astfel după seceriș cu puteri unite să atace trupele franceze.

Italia și ocuparea Tripolisului. Fostul secretar al ministrului-președinte Italian Zanardelli, a publicat de curând într'un ziar Italian că, chestia ocupării Tripolisului din partea Italiei s'a rezolvat deja pe cale diplomatică. Franța, și toate celelalte mari puteri, au dat drept Italiei, ca îndată ce va sosi timpul potrivit să ocupe Tripolisul.

Germania însă care se uită foarte urit la învingerile francezilor din Maroco, numai cu greu și după o discuție foarte lungă între ambasadorii triplei alianțe și-a dat învoia la aceasta.

Din Macedonia. În ajunul sărbătorilor de Paști, Poarta a trimis agentului diplomatic al Bulgariei din Constantinopol două beraturi, prin care îl comunică recunoașterea a doi mitropoliți bulgari în Macedonia.

Mitropolițul Axentie va merge la Bitolla iar mitropolițul Meletie la Veles.

— Cavazul consulului grec din localitate, în urma concedierii dela conșulatul a făcut niște descoperiri secrete ale comitetului grecesc de aici.

S'au făcut mai multe descinderi la frunțașii grecoman și pe la diferiți comercianți grecoman precum la Spiro, Duma și la Danabaș. S'a confiscat numeroase corespondențe.

— Șeful de bandă bulgărească Mitre Traico s'a predat autorităților locale.

Spre a putea să scape de pedeapsă și să fie pus în libertate a spus autorităților secretele comitetului precum și membrii din care este compus. În urma acestor declarații au fost arestate mai multe persoane din satul lui.

— Fostul secretar al legației rusești din Constantinopol, prințul George Trubețcol, care a eșit din cariera diplomatică de trei ani, va merge la Bitolia, unde din inițiativa șefului liberal din Dumă e însărcinat să studieze starea de lucruri din Macedonia. Pentru acest scop prințul Trubețcol va călători și în interiorul Macedoniei.

Mișcarea culturală.

Prelegere populară în Beliu. Despărțământul orădan al »Astrei« ne anunță că comitetul în frunte cu președintele dr. Aurel Lazar va ținea prelegere populară în Beliu la 10 Maiu st. n. dimineața la 10 ore.

Atragerea atenției conducătorilor din partea locului să stăruie ca poporul să se prezinte în număr cât mai frumos.

Procesul Polónyi—Lengyel.

Luni s'a pornit pertractarea faimosului proces de calumniare intentat de fostul ministru al justiției Polónyi contra lui Lengyel. Actele acestui proces monstru vor scormoni iarăși gunoii moralității publice din capitală, ce și-a răspândit miazmele până în cele mai înalte cercuri ale societății maghiare. Lengyel pozează ca sentinela moralității publice, iar Polónyi ca agentul păcătos al factorilor de degenerare ai societății.

Istoricul acestui proces se începe deja cu luna Ianuarie 1907.

În adunarea municipală a orașului Budapesta din 9 Ianuarie a. trecut s'a dat o aprigă luptă principiară între tabăra democraților și între »curuși«. Fostul primar al capitalei Halmos în toiu animațiilor a declarat că Polónyi — pe atunci ministru de justiție — are la dosarul trecutului său o mulțime de »treșoare« difamante, cari ajungând la cunoștința publicității l-ar mătura fără întârziere de pe fotoliul ministerial.

Declarațiile lui Halmos culminau în aserțiunea, că Polónyi uzând de poziția sa de membru al reprezentanței municipale infiripează o mulțime de »chilipiruri.« Consiliul de ministri l-a silit atunci pe Polónyi să pornească proces de calumnie împotriva lui Halmos. Acesta însă fiind greu bolnav la sfatul și presiunea medicului său și-a revocat declarația și și-a cerut scuze. Polónyi în Cameră »spălat« de retirarea lui Halmos, intabula aplauzele independenștilor. Dar n'a fost dat ca o acuză atât de gravă la adresa unui nalt factor în stat să treacă așa cu una cu două. Deputatul Lengyel a pornit o campanie vie împotriva lui Polónyi în coloanele ziarului său »A Nap«. Într'un articol intitulat »Ridic acuză...« se identifică cu toate declarațiile lui Halmos și provoacă pe Polónyi la luptă în arena publicității. Campania lui Lengyel a stârnit valuri atât de puternice împotriva lui Polónyi, încât acesta în urma urmelor a fost nevoit să abzică de portofoliu și să l dea în judecată pe Lengyel. Actele trecutului lui Polónyi răscolite de Lengyel aruncă o lumină atât de bolnavă asupra stării patologice de generală demoralizare a societății din capitală. Dosarul cuprinde un canon întreg de afaceri scârboase, a căror limpezire se așteaptă acum.

Lumea privește cu enorm interes lupta acestor doi titani ai palavrelor politice, ce se dă înaintea curții cu jurași din Budapesta.

Președintele secției criminale a tribunalului e judele de curie Leo Zsitvay, procuror Balás Elemér. Apărătorul lui Lengyel e democratul Vázsonyi. Polónyi s'a prezentat împreună cu fiul său, avocat și el în Budapesta.

După constituirea juriului (dintre jurași 8 sunt evrei, 6 creștini) se intră în dezbateri. După interogatorul acuzatului Lengyel care declară că nu se simte vinovat și nu din dușmănie personală a scris articolul împotriva lui Polónyi, se trece la dovedirea acuzelor ridicate de Lengyel. Sunt citați ne-numărați martori: publiciști, directori de bancă, bărbați politici, ministru.

S'au ascultat martorii Jeszenszky Géza, avocat, contele Nákó nepotul fostului guvernator al Fiumei și contele Andrassy. Facionările martorilor întăresc în parte acuza.

Acest proces aproape fără păreche în analele justițiarie va dura dupăcum se prevede mai bine de o săptămână. Spațiul nu ne permite să dăm în amănunte momentele debaterilor, interogatoriilor și pasiunilor. Ne mărginim a da numai vertebra procesului, acuzele și rezultatele procedurii de dovedire.

Acuzele mai însemnate ajunse în debateri Luni, Marți și Miercuri le dăm în schiță mai la vale.

Afacerea Beke Erzsébet.

Prima acuză ridicată de Lengyel a fost că Polónyi, în înțelegere cu Beke Erzsébet, a stors dela contele Nákó Kálmán, fost guvernator al Fiumei, — sume enorme. Contele Nákó, bătrân de 80 de ani, a întreținut legături de dragoste cu femeia Beke Erzsébet, ea însăș femeie de 50 de ani, cheltuind pentru ea sume enorme. Pentru a-l scăpa din ghiarele acestei femei perverse, conșiliul familiar i-a promis lui Beke Erzsébet o rentă viageră de 3000 de coroane. În anul 1902, însă, Beke s'a adresat lui Polónyi, care amenințând cu scandal public, a silit familia contelui Nákó să ridice renta la suma de 6000 coroane. Acesta e substratul acuzei.

Mitulre.

Acuza a doua. Societatea de navigație dunăreană a ținut în arendă malurile Dunării. La 1905 a expirat arenda și societatea a voit să înoiască arenda pe alți 15 ani. Polónyi a fost împotriva înorii contractului pe 15 ani și a combătut, în consiliul comunal, cerea societății. După ce i-s'a plătit, însă, din partea directorului societății 20.000 c. a luat din nou cuvântul în consiliul comunal sprijinind cererea societății.

Din spusele martorilor acuza aceasta nu s'a adevărit.

A treia acuză e că Polónyi a reprezentat în consiliul comunal, interesele societății trenului electric (din Budapesta) și a fost plătit pentru aceasta.

Martorii, președinții și membrii consiliului de adm. ai societății au recunoscut că i-au plătit lui Polónyi în diferite rânduri onorarii mai mari, 48 mii și odată 50 mii c. dar i-le-au plătit pentru sfaturile lui juridice.

Procesul haraminelor dela Dános.

Înainte curții cu jurași din Budapesta săptămâna trecută s'a început pertractarea procesului omor dela Dános, făptuit anul trecut de un cravan de haramine adus de un vânt cine știe de unde din largul țării.

În noaptea de 11 Iulie 1907 familia crășmarului Szarvas István, de pe pusta Dános, a fost măcelărită formal de niște făptuitori, pe atunci necunoscuți, iar cărciuma aprinsă și obiectele de preț, precum și paralele din sertare furate.

A armași de lumina roșie, a flacărilor ce se prelingeau în întunerecul nopții, vecinii și sătenii veniți să dea mână de ajutor n'au mai găsit decât părășii cărciumei, ce se înălțau în văzduh ca niște schelete negre afumate.

Înăuntrul pereților se desfășura un tablou îngrozitor. Cei trei membri ai familiei Sarvas: birtașul, soția și frumoasa lor fiică Tereza zăceau cu trupurile sfâșiate în baltă de sânge încheșur. Mai ales biata Tereza prezinta un hal înfiorător.

Cel dintâi atelier de pietre monumentale aranjat cu putere electrică.

Gerstenbrein Tamás — maeștru de monumente și pietre de cimitir. —

Fabricație proprie din marmoră, granit, seynit, la brador etc., din pietre de mormânt magazina se află în Kolozsvár, Ferencz József-ut 25. Cancelaria și magazinul central: **Kolozsvár, Dózsmá-u. nr. 21. Telefon 662.** Filiale: Nagyvárad, Nagyzeben, Déva și Bánpatak.

Ormazii tăiați abia mai sprijineau capul frumoasei fecioare, iar pe membrele ei inferioare se vedeau clar urmele unei abjecte silurii corporale.

Înmărmuriți în fața acestei priveliști sătenii au dat la moment cu socoteala, că fapturilor crimei nu pot fi decât acel vântură țară, acărora caravane trecuse ca o volbură adusă de vânt prin partea locului.

Jandarmii din satul învecinat Alberty-Irsa au pornit pe clipă să caute pe trimișii Ghenei. Căutarea a durat trei săptămâni și s'a sfârșit cu deplină reușită. Haraminele prinse au fost transportate la Budapesta în temnița tribunalului. De atunci au trecut opt luni și pertractarea s'a început abia în 22 Aprilie a. c.

Sunt însăși o sumedenie de martori. Fazele pertractării sunt foarte interesante și asistate de un public numărös. Președintele are mult de lucru cu stabilirea adevărului, căci răpăclușii tăgăduesc și scuipe în sân de groaza pedepsel.

La luarea naționalului unli răspund că s'au născut pe drumul țării, alții la o margine de râu, iar alții stie D zeu, — toți născuți nelegitimi, fetei unei vieți duse în comunismul cel mai fără de frâu.

La întrebarea președintelui: »cu ce-ți agonisești tratul?« — aproape toți răspund că fură găște, găini și tot ce le stă în cale. — Nu ne permite spațiul să ne extindem asupra amănunțelilor, dar vom încuștința la timpul său pe cetitorii noștri despre sentințele aduse în acest proces.

Deși haraminele tăgăduesc până și stelele de pe cer și fiecare se declară nevinovat ca mielul, rechizitoriul de până acum a dovedit că toți sunt părtași în crimă, dar cu deosebire un ciorolu holteiu s'a purtat mai furios decât o fiară sălbatică. La neclustirea Terezei toți acuzații de parte bărbătească s'au găsit vinovați. — Rând pe rând les la iveală, mai ales cu ajutorul obiectelor furate ce s'au găsit la ei, amănunțele înflorătorului omor.

Vom reveni în numărul nostru popular din săptămâna viitoare. Acum semnalăm numai primejdia ce o constituie viața de vagabonzi a țigănilor corturari, cari cutieră țara în lung și în lat, pentru viața cetățenilor, cari trăiesc la o margine de sat, la hotar, la hodă și în alte locuri părăsite. E momentul suprem ca guvernul să aducă ordinațiuni mai practice decât cele de până acum, ca să se poată odăta capăt vagabondării acestor caravane. Nu știți clipa, când se poate descărca primejdia asupra ta, căci »mulți mai poartă cel de sus pe lumea asta largă«.

NOUȚĂȚI.

ARAD, 30 Aprilie n. 1908.

Redacțional. Din prilejul sărbătorii internaționale, ce constituie ziua de întâiu Maiu pentru socialiști, culegătorii noștri pausează și astfel numărul nostru proxim va apărea numai Sâmbătă seara la orele obișnuite.

— **Consistor plenar.** Pentru rezolvarea afacerilor cari vor fi aduse în desbaterea sinodului eparhial, P. S. Sa episcopul Ioan I. Papp al Aradului a convocat pe azi consistorul plenar.

Au luat parte la ședința arhimandritul Aug. Hamzea, protosincelul R. R. Ciorogariu, protopop referent G. Popovici, protopopii V. Beleş, M. Lucuța și C. Lazar, preoții D. Muscan, C. Ursuț, F. Manuilă, P. Bibeva și Tr. Vașan și dnii V. Goldiș, secretar, G. Serb, dr. G. Ciuhandu, referenți, A. Petrovici, P. Truța, Sava Raicu, G. Feier, I. Russu-Șirianu și Iosif Moldovanu.

— **La senatul de acuză.** Pe 11 Maiu st. n. dl Sever Bocu, redactorul nostru este citat la senatul de acuză al tribunalului din Oradea-mare în chestia procesului intențat

pentru publicarea osândelor politice sub titlul »Calvarul«.

— **Demonstrațiunea studenților universitari din Zagreb.** Chestia pensionării profesorului universitar Surmin, care e și deputat, a produs mare agitație în Zagreb. Profesorii universității s'au hotărât ca să trimită un memorandum Majestății Sale, în care i-au pozitile față cu reglementarea lui Surmin. Duminică s'a ținut o adunare de protestare. Studenții universitari, nu vor cerceta cursurile până ce se va rezolva chestia. Ieri vre-o 400 de studenți și-au luat îndexul ca să-și continue studiile la universitățile din Austria, îndeosebi la cea din Praga. Aseară studenții au făcut o nouă demonstrație pentru Surmin.

— **Nemaipomenit!** Cetitorii noștri cunosc blăstămățiile ce s'au petrecut la Covăsinț cu prilejul alegerii de primar (birău) și volnicile jandarmilor. Totuși, vinovați sunt arătați și dați în judecată următorii:

Ioan Cure, preot, Mihai Borșan, Virgil Țigan, Adrian Cure, Nica Nădășan și Marian Chiș, economi, oameni de frunte în sat.

Toți din sat se întreabă: cum să poate să fie întărită o alegere ca aceasta și în loc să fie pedepsiți jandarmii și să i-se dea peste nas fibirăului, sunt dați în judecată țărani cari și-au apărat drepturile?!

Concertul și petrecerea cu dans anunțată de noi pe ziua de Duminică Tomel a fost foarte bine primit în toate cercurile românești și este așteptat cu cea mai mare nerăbdare. După cum am avizat și în rândul trecut în programul stabilit se adaugă două numere rezervate dlui Cav. Ferrari D'Albaredo, tenorul opei locale, care a avut deosebita gentilețea a-și oferi binevoitorul și grațiosul său concurs.

Prețurile locurilor sunt: Locul I 5 cor. Locul II 4 cor. Locul III-lea 2 cor. Stat 1 cor. Biletele se vor găsi de vânzare la administrația ziarului nostru, cu începere de Sâmbătă și în ziua Concertului la cassă, — Sala Crucea-Albă.

Invitații speciale nu se vor face.

— **Logodnă.** Marți a treia zi de Paști s'a logodit dl Atanasie Sirca învățător în Munari, cu d-șoara Mărioara Roxin, fiica dlui cassar dela »Lipovana« T. Roxin, din Lipova.

Le dorim fericire!

— **Dela Cluj** dl dr. Isaac ne trimite următoarele șire cu rugarea să le publicăm:

»Onorată Redacțiune! Mi s'a trimis în plic o broșură de 13 pagini sub titlu: »Adevărul asupra situațiunii din Cluj de dr. Victor Porușiu avocat«. Nu mi este natura a mă demite în polemii, ori a reaga la ele. Frunzărind însă prin broșură văd că tinerul avocat fara cunoștința de cauză și fără da competența și în contra actelor și a faptelor așa dară în contra adevărului să abtrude de Censura mișcamentelor sociale românești din Cluj și laudă daraverile coaliții franco-dalane, ce român de bine nu o mai poate face. Regret mult demersul acesta în contra ideli de drept și al etice publice. Cu broșura aceasta nu va sana, ci se compromite și să strică mult chiar la începutul carierei, descriind între altele și fapte, cari s'au petrecut când eră încă copil la Dezmir și despre cari nu poate avea cunoștința exactă, fiind materialul, actele la cel interesați. Invecitivele la adresa mea le resping și-l rog să fie mai modest, precum a fost tineretul român în cei din-tăi cinci seclii ai dezvoltării și precum și azi se poate remarcă, iar pe de altă parte în timpul modern numai cu umanitate și cu prețuirea individuală poți impune. Cu toată stima: Dr. Aurel Isacu, avocat«.

— **Eduard al VII-lea în Ischl.** Regele Angliei Eduard al VII-lea în 12 și 13 August va vizita pe M. Sa regele nostru în castalul dela Ischl. Cu ocaziunea aceasta regele Eduard va vizita și pe principele de Cumberland la moșia lui în Grumdem.

— **Socialiștii din Arad și 1 Maiu.** Și socialiștii din Arad se pregătesc din toate puterile pentru ca să sărbătorească cât se poate de măreț ziua de prima Maiu.

— **Revoluționar?** Cefim în »Drapelul«: Preotul Romul Ramonșan din Mărgău a fost pus sub acuză pentru agitație și instigare la revoluție, pe care ar fi comis-o într-o cafenea din Huedin. Ajungând a se pertracta cauza, senatul a respins acuza — dovedindu-se fără de nici o bază — procurorul a apelat însă. Se așteaptă acum că ce se va alege din cauză.

— **Impăratul Wilhelm vizitează trupele turcești.** Alaltăieri împăratul Wilhelm și principele August s'au dus pe bordul vasului »Sleipner« în Albania, făcând o vizită lui Urkhan pașă pe bordul yacului său lângă Santiquaranta. Impăratul a vizitat apoi garnizoana turcească trecând trupele în revistă.

Impăratul a adresat sultanului o telegramă foarte cordială.

Intors la vila imperială Achilleon, Suveranul Germaniei a primit pe dl Theotokis, primul ministru al Greciei invitându-l la masă.

— **Invățarea religiei în școlile italiene.** Din Roma se anunță, că în congresul femeilor italiene s'a adus hotărârea ca să se nașteze o rugare la ministrul de instrucție, ca și pe mai departe să se propună religia în școlile elementare.

— **Afacerea jidanului Feilbogen.** Isprava ce-o făcut o »flui lui Israel« Feilbogen batjocurind și spurcând capela sixină din Roma le este binecunoscută cetitorilor noștri. Acum jidanul, care e profesor în Viena și a luat catrafusele și s'a spălat din ochii studenților, căci își teme pielea amar. Se va duce în concediu pentru un timp îndelungat, dar de bună seamă că studenții vor avea de lucru cu el și după ce se reîntoarce.

— **Nenorocire pe mare cu ocaziunea manevrării flotei engleze.** Nenorocirile și catastrofele pe mare se țin lanț. În săptămânile ultime flota engleză din Marea Nordică a avut de înregistrat o nouă nenorocire; de data aceasta însă s'au scufundat două torpiloare. Catastrofa s'a întâmplat în modul următor. La orele 2 noaptea flota engleză constătoare din un panțerat și 15 torpiloare a plecat din portul Harvich, ca să atace inamicul, care se află la o depărtare de 30 mlie engleze. Atacul l'a început panțeratul »Atentive«, cu lămpele stânse. Torpiloarele »Ribble« și »Gala« cari veneau din direcțiune contrară s'au ciocnit de panțerat așa de puternic încât »Gala« s'a rupt tocmal peste mijloc, scufundându-se imediat cu întreg echipajul de 40 de factori și 5 oficeri.

Torpilorul »Ribble« suferit avarii mai mici, putându-se reîntoarce în portul Harviche.

— **General cartofor Am scris și noi despre incidentul întâmplat în »casina engleză« din St. Petersburg, între generalul Hall și mareșalul curții la un joc de cărți.** Generalul Hall după aceasta a voit să ceară satisfacție dela mareșal. Martorii au și pertractat, când țarul auzind despre afacerea aceasta, a dat ordin ca duelul să nu se țină, deoarece generalul Hall nu va putea da satisfacție, fiind că va fi degradat.

— **Rupere de nori în Egipt.** În orașul Kairo (capitala Egiptului) a fost zilele trecute rupere de nori, în urma căreia 70 de case s'au prăbușit. Trenurile și trăsurile nu au putut circula. Paguba e mai mare de 300,000 coroane.

— **Mulțămită publică.** Eugenia (Zenuța) Popovici elevă la școala superioară de fețe din Fiume, cu ocaziunea sfințelor Paști, — în memoria repositelor și neuitatelor ei Mamă dulce și Mamă adoptivă, — a dăruit pe sama sfințel bisericii din Ciaba, un măsai pe prestol, lucrat prea frumos de respectiva în preț de 50 coroane.

Dl Iustin Moroșan învățător a dăruit un liturgier în preț de 6 cor. 60 fileri, cărora în numele bisericii să exprima și pe această cale mulțămită. Victor Popovici, preot.

— Prin efectul miraculos al cremei »Aranka de Mintschek«, orice damă se face frumoasă ca'n basme. Prețul unui borcan 1 coroașă, borcan mai mare în culoare roză 2 coroane. Săpun »Aranka« 70 fileri, apă de spălat »Aranka« 1 cor., pudră »Aranka« 1 cor., mare 2 cor. Cine dorește să aibă un păr frumos blond să folosească apa de păr »Aranka«. 1 sticlă 1 cor., una mare 2 cor. Cui îi încărunțește părul să folosească regeneratul de păr 1 sticlă 2 cor. Se pot căpăta numai la fabricatorul: laboratorul chemic Mintschek Géza. Kecs-kemét.

»România Jună«.

Am primit raportul anual al societății academice social-literare »România Jună« din care extragem următoarele date interesante.

A avut:

Membrii a) fondatori 50 b) onorari 145, c) emeritați 111, d) ordinari 38.

Societatea a ținut 6 ședințe plenare ordinare, 2 plenare extraordinare, o adunare generală ordinară, 3 adunări generale extraordinare și o ședință festivă.

Comitetul a ținut 13 ședințe numărul actelor intrate 230, ieșite 121.

Afară de ședințele proprii ale secției literare s'au ținut 8 ședințe literare publice în localul societății.

La convenirile sociale și ședințele literare s'au celtit următoarele lucrări:

1. Ioan Popescu — *Voitești*. O dare de seamă asupra progreselor făcute de omenire cu privirile la aparatele de zbor și observațiunile personale asupra zborului la animalele dotate cu această facultate.

2. Dimitrie Marmeliuc: *Fiul pierdut* (novelă originală).

3. Florica Coenglopol: *Elea*, (novelă originală).

4. Vespasian Pauliuc: *La balul mascat* (schiță umoristică).

5. Teodor Bălan: *Poeziile lui Radu Sblera*.

6. Florica Coenglopol: *Rime nuove*, »Lelice« și mai multe traduceri din Carducci.

7. Vespasian Pauliuc: *Despre limitele exactității în chemie*.

8. Paul Scripcariu: *Critică la elaboratul dlui Pauliuc*.

9. Dimitrie Marmeliuc: *Prietenii* trad. după Tietk.

10. Teodor Bălan: *Dare de seamă* asupra trad. dlui Marmeliuc.

11. Iuliu Crișan: *Un poet bănățean Victor Vlad Delamarina*.

12. Dr. Virgil Cloban: *Originea paștilor și dăminele de paști*.

13. Ioan Popescu — *Voitești: Despre magnetism, hipnotism și visionarism*.

14. Iuliu Crișan: *Vlașa în poezia populară după colecția Alexandri*.

15. Nicu Mintencu: *Despre însemnătatea zilei 31/5 Maiu*.

16. Florica Coenglopol: *Comedii* trad. din Tarentiu.

17. S'a mai edat de un comitet compus din mai mulți membri ai societății anul al IV-lea al foii umoristice: »*Uzica*«.

S'a trimis aproape toate foile și revistele românești gratis. Numărul cărților împrumutate în decursul anului e 338. Donațiunile sunt 20 opuri, 19 volume și 9 broșuri. III. Cassariatul. Dela binefăcătorii societății au încurs 420 cor.

Mișcarea cassei dela 1 Ianuarie — 31 Dec. 1907. Percepțiuni 3372,39, Erogățiuni 3347,85 rezultă deci un Sald de casă de cor. 24,54. Averele societății eră la 31 Decembrie 1907 de 49 610,91 cor. din care ca fond neatracabil, 34,749,20 afară de aceasta fond. »Rom. Jună« pentru crearea unui alumneu român în Viena eră de 15,202,35 care este depus la patru institute românești dela noi. Excedentul față de anul trecut 1,282,72 cor.

Propunerea lui Maniu.

— Ședința dela 30 Aprilie a Dietei. —

— Prin telefon. —

Prezidiază Justh. Ședința de puțină importanță. Pe culoare se agită amănuntele faimosului proces Polónyi-Lengyel. Se condamnă purtarea parțială în favorul lui Polónyi a președintelui Zsitvay Leo.

Senzația zilei este discursul lui dr. Maniu, care își motivează pe larg, cu'n aparat de argumente ireductibile, propunerea de a se da vot de neîncredere președintelor pentru purtarea lor volnică din sesiunea trecută. În special purtarea îngâmfatului Rakovszky a trecut ori ce margini de parlamentarism european.

Majoritatea intrerupe des.

Răspunde Kossuth. Apără pe președinți.

Propunerea lui Maniu, pusă la vot, se respinge.

Hencz Károly, respinge notariatul. S'a făcut sortarea diferitelor comisii. Dintre naționaliști e ales numai dr. Vlad în comisia de bancă și în cea iudiciară.

Ședința proximă e anunțată pe Luni, ca comisiile să aibă vreme de constituire.

Ultime informațiuni.

— Prin telefon. —

La Nagy-Berezna în locul lui Nehrebeczky numit comite la Vârșeș, a fost ales de deputat Rohonczy, care va face parte din partidul constituțional.

Consiliu de ministri dela Viena.

La consiliul de ministru comun ce s'a ținut azi la Viena, din partea guvernului au luat parte Wekerle și secretarul de stat Popovics, — din partea celui austriac Beck și Koritovsky. Ministrii comuni au fost toți de față.

Wekerle interpelat de corespondentul ziarului »Pester Lloyd« a spus, că chestia soldei nu a fost adusă la discuție.

Procesul Polónyi—Lengyel.

La pertractarea de azi a asistat în loge și fostul ministru român Porumbaru. Procesul se promite tot mai senzațional.

Dela judecătorii.

Ș Un proces de presă a unui redactor »pangerman«. Ascultați ce drepti sunt patrioții. Redactorul Orendi dela foaia nemțească »Deutsch-Ungarischer Volksfreund« din Timișoara a publicat în vara anului trecut un articol al unui profesor din Germania, în care s'ar fi cuprins agitație contra ideii de stat. Redactorul fiuicil »Temesvári Hírlap« ca bun patriot a voit să mântule patria atacând și insultând pe Orendi. Acesta l-a dat în judecată pe Pogány Mihály, (așa îl cheamă pe redactorul dela »Temesvári Hírlap«) pentru vătămare de onoare. Ieri s'a ținut pertractarea la tribunal sub prezidența judeului de tablă Gerdanovits Sándor. S'a constatat, că Pogány a folosit expresii vătămătoare și obraznice la adresa lui Orendi, dar fiindcă a putut dovedi că foala lui Orendi »agită« contra maghiarilor Pogány a fost achitat.

Se vede că sârbul Gerdanovits vrea să-și grăbească avansamentul căci altfel nu înțelegem care ș din lege scoate pe »agitatori« de sub scutul legilor.

Felurimi.

Dacă puilor de găină le atârână aripile și sunt triști, acesta e de multe ori semn, că au păduchi pe cap. Păduchii fiind foarte mici, la început abia se pot observa; iar după câteva zile, sugând sângele găinilor, se fac așa de mari ca sămânța de rapiță. Cu timpul mănâncă pielea de pe cap, ba trec chiar și prin oasele capului. Puii devin aturci nesimțitori, închid ochii, stau într'un loc, nu mănâncă și mor de foame. Chiar și găinele bătrâne, se prăpădesc în chipul acesta, dacă nu se pot scăpa de păduchi scărpinându se sau dacă nu le ia din cap păduchii o altă găină. Mijlocul cel mai bun e, că îndată ce vedem, că hoarele au intristat, le stropim pe cap câteva picături de oleu de pește frecându-le nițel capul. Păduchii se prăpădesc numai decât și hoarele sunt scăpate de ei.

Corupție americană acum cincizeci de ani. Intre »panamele« de azi va fi interesant a înregistra și următoarea »panamadă« întâmplată acum cincizeci de ani în America pe timpul crizel celei mari. Spiritul acesta de corupție s'a observat mai cu seamă la întreprinderile dela calea ferată din statul Wisconsin, când adecă statele provinciile aparținătoare. Uniunii au vândut

pământuri societăților liniilor ferate pe prețuri bagatele. Mai multe milioane de făclii de pământ au ajuns în felul acesta averea societăților, cari se'nțelege cu »metal sunător« au mituit guvernul și mai mulți deputați din statul Wisconsin.

Cercetările făcute mai târziu au scos la iveală date compromițătoare pentru statul Wisconsin. Comisia emisă de guvern pentru cercetarea a-facerii a constatat anume, că pentru mituirea guvernului și a deputaților, societatea »La Crouet Milwat kee« a dat 872,000 de dolari, (cam. 4,360.000 coroane).

Societate a împărțit această sumă uriașă așa: guvernatorul din Wisconsin a primit 50 mil dolari, sub guvernatorul 10 mil dolari, ministrul de finanțe 10 mil, secretarul guvernatorului 5000 de dolari. Un oare-care Schmidt 10 mil de dolari, 51 deputați fiecare câte 5000 de dolari, 8 înși fiecare câte 10 mil de dolari, 13 senatori 175 mil de dolari. Secretarul parlamentului 5000, un altul 10 mil dolari.

Patru mari zăre au primit 26,000 de dolari, iar experți au 226,000 de dolari. Caracteristic însă, că proiectul despre vinderea pământului necesar liniei ferate în statul Wisconsin a fost primit în legislațiune cu unanimitate, căci abia patru membri au rămas nemituiți.

Economie.

Bunul dela Cireșul. Celim în »Drapelul«: Aflăm — cu bucurie — că bunul dela Cireșul (lângă Lugoj) l-a cumpărat harnicul nostru celățean Teodor Crăciun.

Bursa de mărfuri și efecte din Budapesta

Budapesta, 30 Aprilie 1908

INCHERAREA în 1 ORĂ:

Grâu pe Mai 1908 (100 kg.)	23.08—23.10
Secară pe Oct.	16.88—16.90
Ovăș pe Oct.	13.16—13.18
Cucuruz pe Mai 1908	13.04—13.06

INCHERAREA în 4 ORE:

Grâu pe Mai	23.02—23.04
Secară pe Mai	19.94—19.96
Ovăș pe Oct.	13.20—13.22
Cucuruz pe Maiu 1908	13.—13.02

BIBLIOGRAFIE.

A apărut în editura librăriei C. Stetes, următoarele cărți:

Bucura Dumbrava Haiducul, tradus de T. N. ed. II à 2 lei.

Poezii pentru copii culese și publicate de G. H. à 1.50 lei.

Pomelnic pentru pomenirea viilor și morților, la liturgii și parastase, legat în pânză 50 fil., în hârtie 30 fil. Se află de vânzare la »Tipografia diecezană« și la »Tribuna« în Arad.

Mulțumită publică.

În adâncă mea jale, în care am ajuns prin pierderea prea timpurie a iubitului și neuitatului meu soț de pie memorie dr. Emil Nestor, medic cercual în Chiseteu, — neputând în particular mulțumi tuturor rudeniilor număroase, prietenilor și cunoșcuților, la adresele lor sincere de condolențe, vin pe această cale a le exprima adâncile mele simțăminte de recunoștință, primindu-le ca un balzam alinător.

Deosebit mulțumesc P. S. Sale Domnului Episcop Vasile Hossu, care ca rudenie nu a cruțat osteneală a cerceta durerosul pat al muribundului și în urmă a și participa în persoană la actul înmormântării neuitatului meu Emil.

Chiseteu, 24 Aprilie 1908.

Silvia Nestor născ. Șepeșan.

Redactor responsabil provizor Sever Bocu.
Editor proprietar George Nichin.

Licitațiune minuendă.

În urma încuviințării venerabilului Conzistor gr. ort. rom. din Arad cu data de 31 Martie (13 April) 1908. Nr. 2023/1908 prin aceasta se publică concurs de licitațiune minuendă (pe lângă oferte închise) pentru repararea, adaptarea, renovarea, precum și facerea gardului împrejurul sftii biserici gr. ort. rom. din Cenadul-unguresc protopresbiteratul Aradului, cu prețul de exclamare de: 24.718 cor. 88 fil. Licitațiunea se va ținea în Cenadul-unguresc în ziua de 27 Aprilie (10 Maiu) la orele 2 p. m. în localitatea școlii inferioare din loc.

Licitanții au se depună la epitropia parohială ca vadiu 10% accetabile în număr sau în hârtii de valoare. Planul și preliminarul de spese și condițiunile de licitațiune se pot vedea la oficiul parohial gr. ort. rom. din loc în fiecare zi, afară de Marția și Joia.

Comuna bisericască își rezervă dreptul de a angaja la lucru pe acel pe întreprinzător sau reflectant, în care va avea mai multă încredere. Întreprinzătorul nu are dreptul de a pretinde diurne sau viatic și spese de călătorie. Contractul încheiat pentru întreprinzător va fi valabil îndată după subscriere, iar pentru comuna bisericască numai după aprobarea Venerabilului Conzistor diecezan.

Din ședința comit. paroh. gr. ort. rom. din Cenadul-ung. ținută la 20 Martie, 1908.

Efrem Brindea

Tăut Stănimir

notar. com. par.

prez. com. par.

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii »Zlagneana«, societate pe acții, să convoacă prin aceasta la o

adunarea generală extraordinară

cf. §-lui 16 din statutele societății, cf. decisiunii adunării generale a X-a dela 22 Februarie st. n. 1908 și cf. decisiunii direcțiunii din ședința plenară ținută în 9 Aprilie 1908, — pe Sâmbătă la 16 Maiu 1908 st. n. orele 11 a. m. în localul școlii gr. or. din Zlatna cu următorul

PROGRAM:

1. Înmulțirea capitalului social.

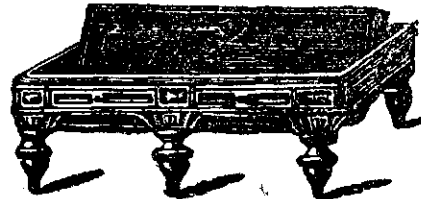
Acei domni acționari, cari voesc a participa cu vot decisiv la adunarea generală, sunt poștiți a-și depune conform §. 22 din statute, cel puțin cu 24 ore înainte de adunare, acțiunile scrise pe numele lor, respective pe numele acelora, pe cari îi reprezintă precum și documentele de plenipotență la cassa societății în Zlagna. Acțiunile să pot depune până în 15 Maiu a. c. și la: »Albina« în Sibiu, la »Victoria« în Arad, la »Făgetana« în Făget, la »Auraria« în Abrud, la »Detunata« în Bucium, la »Buciumana« în Bucium-Poeni și »Geogiana« în Geogiu. Zlagna, la 9 Aprilie st. n. 1908.

Direcțiunea.

Se caută teolog greco-oriental neînsurat, pentru o parohie foarte bună de clasa I, ce e a se ocupa în grabă. Numai candidați foarte serioși își vor adresa ofertele la Administrația »Tribunei« pentru »Honestas«.

DÓSA FARKAS

fabricant de biliard în Cluj,
Kolozsvár, Mátyás király-tér nr. 3.

Depozit de biliard gata Pregătesc mese de biliard și le re-parez atât

în oraș cât și în provincie, imediat. Țin țin depozit **bastoane de biliard** (daco) chiulele de biliard de **bansolin și फिल्ड**, (os de elefant), apoi: **cretă, piele de biliard, lipici** și ori-ce alte lucruri trebuincioase.

Primesc tot felul de lucrări de instalare pentru **cafenele, cofetării și locuințe.**

Celce dorește a avea

RACHIE

ieftină,
FĂRĂ CĂZAN

acela să-și procure dela comerciantul **Radovan Popovits, în Ujvidék,**

CARTEA

din care poate învăța cum să facă toate răchiurile și cum manipularea vinurilor.

Prețul acestei cărți e 6 cor.
Tot așa vând materialul necesar cu **praf** cu tot.
Prețul pentru 100 litre 8 cor.

Preturi fixe.

Prăvălie nouă.

Despărțământ de postă separat.

Involuntar

== se oprește publicul și se uită mirat la noua prăvălie ==

magazinul de ghete Kobrak

și a vitrină în care sunt

== cele mai frumoase ghete ==

de **bărbați, dame și copii**, cari se vind cu **prețuri strict fixe**

Comandele din provincie se îndeplinesc cu punctualitate.

Lányi Marczei

Magazin de ghete Kobrak — Arad — Str. Atzél Péter 1.

Comandele după măsură.

Prăvălie nouă!

Telefon Nr. 429.

Prăvălie nouă.

Prăvălie nouă.

VRANITS & TAUSCH

„La crucea de aur“

in **NEOPLANTA** (Nensatz, Ujvidék),
strada Dunării (Donau-Gasse).

Recomandă in binevoitoare aten-
tiune a prea onorațiilor Domni
preoți și comune bisericești ma-
gazinul său bogat de recvizite
bisericești, ca

feloane, steaguri, cruci, ripide,
candele, cadelnițe, baldahine și
icoane sante.

Posedăm cel mai mare deposit in obiecte bisericești,
și cu prețurile cele mai ieftine

Mare atelier pentru pre-
gătirea de iconostase,
tronuri, strâni, am-
voane, sfesnice dela
simple până la cele mai
scumpe.

Institut de auritură
artistică pentru auritura
de iconostase, tronuri,
cadre și tot felul de or-
namentică bisericească,
cu prețurile cele mai
avantagioase.

La cerere catalog de prețuri
romănesc se trimite gratuit.

Din mâna primă din fabrică se poate târgui mai ieftin și mai bine.
Prima fabrică de instrumente muzicale din Ungaria aranjată cu putere electrică.

Stowasser J.

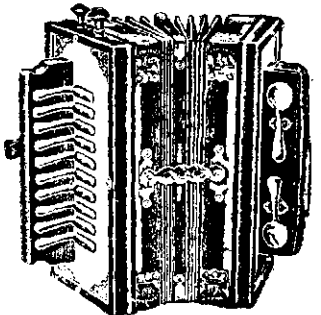
Fabricantul de instrumente muzicale al curții ces. reg., furni-
sorul armatei inventatorul buciului Rákoczi perfecționat.

Budapest, II., Lánchíd-u. 5. — Fabrica II., Öntóház-u. 3.

Iși recomandă instrumentele muzicale
de aramă, lemn, și de alamă și diferitele
instrumente cu coarde fabricații proprii.

Harmonice cu tonuri tari și trai-
nice dela 2, 2-50, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9,
10 fl. în sus. Modele speciale în harmo-
nice cu tonul de oțel pentru orchestră.

Furnisez toate instrumentele de
alamă pentru orchestră, cu prețuri mo-
derate și condiții de privilegiu. Recu-
noscute de cele mai bune instrumente de alamă,
fiind furnicorul armatei și al orchestrelor militare.

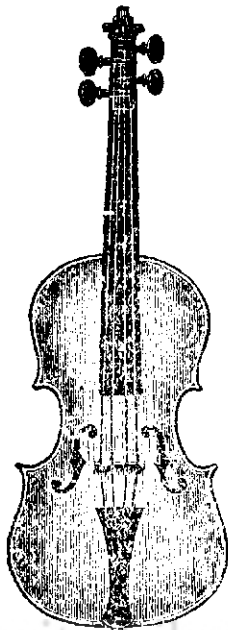

Vioare de școală cu arc și toc poleit dela
5 fl. 50 cr. în sus. Vioare dela 3, 4, 5, 6, 7, 8,
9, 10 fl. în sus. Asortiment bogat în vioare ex-
celente noi și vechi și gurdune. Surdină, invenție
cea mai nouă, care aplicată la orice vioară sau
gurdună, îi dă un ton mai tare și mai plăcut.

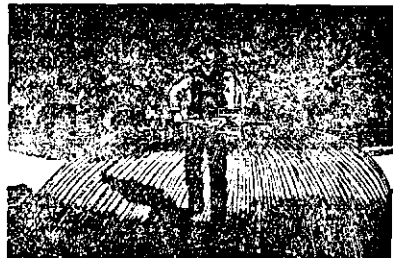
Harmonii cele mai bune fabricații din lume
dudă sistem american și European, pentru școl
și biserici, dela 70 fl. în sus.

Buciumul Rákoczi, cu școală, cu acom-
paniament de pian dela 35 fl. în sus. Reparare
tuturor instrumentelor, cu punctualitate de exper
și prețuri ieftine, pe lângă garanție. — Catalo
ilustrat despre fiecare instrument, la dorința gra
tui și porto-franco.

transport angro și în detail.

Cultivatorul Federzahn alui
Ventzki e regele tuturor ma-
șinelor moderne de arat.

Pluguri deosebite sisteme, părți
ale plugului, pe urmă tot felul
de mașini de câmp.

Mașina de mână pentru grâu, ovă
orz, sămânță de in, mazăre
sămânță de trifoi, e în forma
oarei ca reproducerea americană
cu încovăitură.

Instrumente pentru vite.

1701 Tevi de rumazi contra timpanitei pentru vite K 6-80, K 6-20.	Verigi de bol 1704 cu su- rub K — 32 313/1 în forma cleștelor K — 52 în forma cleștelor, făurite K 2-20.	Clește pentru botul porcel 1 bucată K — 70 Verigi separate 100 bucăți K — 60
	Foarfeci de vite bronzate Rapid Perfect K 3-70 și K 3-40.	Foarfeci de cai Fabricat parisian renumit K 4.60.
	Nr. 7 La dorință descriere exactă cu prețul. Pentru comandă:	

CORNEL N. DEMETER :: :: farmacist în Szászváros.

Conținutul medicamentelor de mai jos sunt folosite de cei mai renumiți profesori și medici și sunt
recunoscute de cele mai bune!

Peronospin Carele de 7 ani este în folosinție pentru stropirea viiei
contra peronosporei ie mai bun și mai ieftin ca piataa vinată.

Un pachet pe 100 litre apă costă 60 fil. Pravul acesta să folosește
și la stropirea pomilor. La comandă de ce trece prețu 10 pachete să
trimit, francate cu rambursă. Revinzătorii capătă rabat corespunzător.

Dolicin contra tusei, răgușelei, durerii de piept, ofitei, tusei mă-
gărești, catharului, astmei, greutății de respirat, lungoarei
și tusei seci. La copii și copile contra tusei măgărești are efect admi-
rabil. „Dolicin“-ul are efect bun asupra apetitului și întărește corpul,
iar flegma o dizolvează și astfel mai ușor să și rupe. Ferbintelile și
asudatul de noapte înceată; mărește greutatea corpului și deci con-
tribue mult la însănătoșire. Prețul 1-20 și 2 cor.

Capsic unsoare. Contra durerii de oase, podagrei, reumatismul
lui, răcelilor de cap, dinți și nervi, precum și
serintiturilor. Cele mai îmbătrânite boale le vindecă. Din influență sau
răceala proveninda durere de mâni, picioare, capul corpul întreg.
In multe cazuri unde nici băile nu ar folosi această ajută de minune.
Prețul 1 cor. 20 fil. și 2 cor.

entarin contra morburilor de stomach, precum la lipsa de apetit,
greață, misturea rea, catharul și aprinderea de stomach și vomarea,
sgârchiurile cele mai grele: leac sigur! Folosește și la curățirea sân-
gelui. Prețul 1 cor. 20 fileri și 2 cor.

Laxbonbons. Inchiderea scaunului e cauza diferitelor morburi pentru
palpitarea de inimă, amețeli, dureri de cap și altele. Deci cine suferă
de închiderea scaunului, numai decât să comande „Laxbonbons“,
zacharele purgative plăcute și dulci la luat, Prețul 1 coroană.

Kaljodsarsaparil. Mijloc escelent pentru curățirea sângelui la sifilis
morburi tinerețelor, precum la răgușală sifilitică durere de oase,
excese și bube-sgrăbunțe pe față, nas sau pe orice parte a corpului
— ba chiar și la ranele sifilice, 1 sticlă 2 cor.

Pentru economi.

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a callor.
Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia, lapte mai mult și
mai bun. Prețul 60 fileri. **Prav pentru stăpîrea șoarecilor și a
cloșanilor.** Să prăpădesc prin întrebuințarea acestui prav sigur. Prețul
60 fileri. **Unsoare galbină** contra păduchilor la vite. E mai tare
și nu murdărește ca alte unsori 80 fileri. **Prav pentru ouatul gă-
nilor.** Prin întrebuințarea acestui prav ouă găinile și în timp de
iarnă pe cînd altcum nu ouă. 30 fil. **Esentă** pentru prepararea ru-
mului, rachiului de prune, sliboviță, de drojdie, rachiului de bucate, de
borovicika, de vișine și altele. Prețul unei sticle pentru a prepara o
litra costă 40 fil. **Thea, foarte fină** de 20, 90 fil., 1-20 cor. și 1-80 cor.

Revoluțiune sau evoluțiune națională?

(Gh). Contrastul dintre ideia revoluțiunii și evoluțiunii se ivește în lupta națională tot atât de bine ca și în viața oricărui organism.

Ce înțelegem prin revoluțiune în lupta națională? Realizarea idealului național, a aspirațiilor naționale prin o schimbare repentină, prin o răsturnare năpraznică a întocmirii politico-naționale. Nu ideia forței brutale, deci a unui conflict înarmat, ci a schimbării rezezi și fără de trecere este caracteristică revoluțiunii în acest înțeles. Este cu puțință ca un popor să-și cucerească drepturile sale naționale și fără a și vărsa măcar o picătură de sânge, prin intervenția unui factor din afară.

Politica noastră națională în trecut s'a caracterizat prin ideea revoluțiunii naționale. Dela *Supplex libellus valachorum* încoace toate acțiunile noastre politice s'au întemeiat pe nădejdea că o »schimbare de regim«, de »curs politic« ne va aduce o soartă mai bună. În anii de sânge și de glorie 1848—1849 revoluționarismul conducătorilor noștri naționali a intrat în faza eroică a luptei înarmate. A fost de sigur epoca cea mai glorioasă și mai demnă a luptei noastre naționale.

De atunci încoace nădejdea unei năpraznice schimbări spre binele nostru s'a întărit încă în gândul capilor noștri. Schimbările de curs intervenite în mai multe rânduri în epoca dintre politica revoluției dela 1848 și compromisul austro-ungar au îndreptățit nădejdea asta. Nu-i de mirat că oamenii noștri politici nu au socotit nici compromisul dela 1867 ca definitiv ci numai ca o aranjare provizorie după care trebuia să urmeze în cele din urmă mult dorita schimbare de curs în favoarea noastră.

Astfel ideia revoluțiunii naționale a devenit o adevărată tradiție în politica noastră. Dela 1867 încoace chiar toate acțiunile toate programele noastre naționale au pornit tot din nădejdea tainică a intervenirii unui *deus et machina* în drama luptei noastre naționale.

Nici după memorandum și după procesul memorandumului, se pare că ideia aceasta n'a fost părăsită cu totul, ci face parte și azi din capitalul de gândire politică al multor oameni politici mai cu seamă din generația mai veche dela noi.

Să părăsim în sfârșit această aberație politică. Cei din urmă 40 de ani de domnie ungurească trebuie să ne deschidă ochii că stăruind în vechea noastră greșală potrivnicii noștri s'au întărit foarte mult prin progresul neconținut al unei evoluții naționale neîntrerupte, alimentate prin sprijinul atât de înbelșugat al bugetului statului. Nu mai cercetăm dacă acest progres a fost natural și dacă poate fi de o valoare dăinuitoare, constatăm că în cei din urmă 40 de ani de viață ungurească de stat a crescut foarte mult distanța de progres și de putere națională ce ne despărțea mai înainte pe noi de ei.

Dacă voim deci să mergem înainte trebuie să părăsim revoluționismul național. El este utopic, doctrinar și pe de asupra adesea nedemn de un popor care voiește să-și creeze o soartă bună prin meritul său și nu al altuia. Căci nu este demn ca el să-și aștepte îmbunătățirea soartei sale nu prin propriile sale eforturi, ci prin interve-

nirea unui factor în afară de voința și de silințele sale.

Trebuie să proclamăm evoluționismul național ca principiul suprem al luptei noastre naționale. Aceea ce în limbajul politic din Austria se cheamă *Katastrophenpolitik*, politica de catastrofe, adică a răsturnărilor repentine, este o idee tot atât de învechită ca teoria catastrofelor în geologie.

Ideia evoluțiunii naționale nu este numai reală, dar ea este și mai morală și chemată singură de a creia progrese cu adevărat sănătoase și trainice.

Dacă prin o schimbare »neșteptată« pe care totuși atâția din noi au așteptat-o vreme îndelungată, am ajunge în posesiunea drepturilor noastre politice și naționale oare aceasta ar fi fără îndoială un mare noroc pentru noi? Am avut prilejul de a vedea la alte popoare, cum această trecere neșteptată a produs efecte dezastruoase. Popoare tinere, neajunse la maturitate politică, formele unei vieți politice moderne la ele au dat naștere unei decăderi și corupțiuni morale în toată viața de stat și au avut ca urmare o înspăimântătoare putreziciune a moravurilor publice.

Tinerele state balcanice din vecinătatea noastră ne sunt o vie mărturie și confirmă încă odată adevărul că natura nu cunoaște sărituri.

Progresul și cultura unui popor (înțelegând aceasta din urmă în accepțiunea-i cea mai largă, deci și economică, industrială, comercială etc.) nu sunt produsul unei întâmplări ci sunt expresia și rodul calităților sale naționale. Dacă noi vrem să ne creiem o cultură puternică, nu artistică și științifică numai ci și economică, va trebui ca prin o îndelungată evoluție să ne formăm calitățile și atitudinile de rasă menite de a creia o viață națională proprie atât în manifestările ei politice, literare și artistice cât și sociale și economice.

Dar ce avem noi astăzi din toate astea? Să fim sinceri.

Am fost și suntem și azi încă un popor de plugari și de cultivatori de vite. Avem o singură clasă socială, a țăranilor, căci celelalte clase sociale, cărturarii și mai ales burghezimea, e foarte puțin dezvoltată, slabă și abia în formațiune. Unde avem marea ramificație socială și bogata activitate economică, singurele pe cari o viață politică proprie se poate răzima în chip firesc și sigur? Unde avem o clasă de cărturari număroși, conștiinți, culți și pătrunși de conștiința aceluiaș ideal, de fanatismul aceleiaș credințe și aceluiaș simț de jertfă, de mentalitatea aceleiaș culturi, simțuri și gândiri naționale?

Unde avem clasa de mijloc românească, unde sunt comercianții români, industriașii români, antreprenorii români, într'un cuvânt toată clasa muncitoare și productivă de bogăție!

Nu le avem și ne vor trebui generații până se vor forma, căci formațiunea lor nu-i chestie de propagandă numai ci e o chestiune de prefacere și de agonisire de noi calități și noi aptitudini naționale ce azi ne lipsesc.

Unde sunt sutele de reuniuni, societăți și tovarășii românești de toate categoriile, cari constituiesc adevărata organizare politică a unui popor, cari formează elementele viitoare vieții naționale proprii și autonome! Unde sunt orașele românești, fo-

carele vieții românești, ale activității naționale pe teren economic, social, cultural, cu așezămintele lor, cu spiritul lor deosebit specific național?

Nimic din acestea nu avem sau abia slabe începuturi și rudimente datorite nu silințelor noastre ci mai mult norocului și întâmplării!

Evoluția națională în sensul ei cel mai larg, nu în cel strâns al politicii, este chemată să săvârșească această muncă, să realizeze această țintă.

Incet și neconținut, prin muncă națională organizată, disciplinată și răbdătoare ea este chemată să cucerească, bucată cu bucată, terenul vieții naționale proprii, creând întâi fondul și pe urmă formele ei. Atunci scopurile luptei noastre politice se vor realiza dela sine, fără mari eforturi, căci funcțiunea creiază organul și nu invers. Atunci tot jugul aparatului administrativ străin, toate școalele, judecătoriile, administrațiile străine vor cădea singure ca frunzele moarte de pe un copac ce înverzește iarăși.

Prigonirea naționalităților. »Marele guvern« patriotic și factorii săi în neastimpărul lor de a câștiga cât mai mulți lauri într'u slăvirea »ideii« urmează o goană sistematică împotriva naționalităților. Aproape fiecare zi își are evenimentele ei revoltătoare, cari ilustrează îndeajuns stările create pe toate terenele administrației de mult trimbițatul liberalism maghiar.

Ce le pasă lor că în calea înțelegerii cu naționalitățile necinstirea și încălcarea zilnică a celor mai cardinale drepturi garantate prin lege — sapă tot mai adânc prăpastia urei.

Iată ce isprăvuri novă înregistrează în direcția asta în numărul său recent »Kel. Értésítő«:

În Trencin primpretorele Mottesiczky a suspendat patru juzi comunali. În motivarea procedurii sale spune, că cei patru juzi la ultimele alegeri de deputat au dovedit o *ținută*, ce nu congrăsuiește cu *ideea de stat maghiar*. El au sprijinit un astfel de curent, care pornit fiind de către agitatorii naționaliști, e de natură a clătina poporul în alipirea lui față de statul maghiar.

Episcopul de Strigoniu *Reiner*, a transpus la Nádasd pe preotul din Sakolcza Iosif Novac pedepsindu-l astfel pentru participare la agitațiile panslaviste.

Procurorul din Pojon a confiscat numărul de Paști al ziarului slovac »Ludove Novini«, redactat de deputatul Paul Blaho.

E evident — observă din acest prilej ziarul »Népszava« — cu câtă simpatie mutuală se lucrează din partea pretorului, procurorului și a preotului pentru câștigarea naționalităților pe seama ideii de stat.

Chestia soldei. Cercurile politice din Viena — scrie »Neue Freie Presse« — sunt de părere, că în consiliul de miniștri comun ce se va ținea la 30 Aprilie chestiunea soldel nu va fi tranșată definitiv, ci decisiunea se așteaptă abia pe la mijlocul lui Maiu. Tot atunci se va decide, oare urcarea soldel se va face retroactiv pe întreg anul, ori se va căuta soluțiunea prin retribuțiuni.

Situația din Croația. Banul Rauch s'a prezentat Duminecă înaintea regelui să refereze asupra situației din Croația. Audiența a durat mai bine de o oră.

Întrebat, după sfârșitul audienței, de către un ziarist vienez, banul a răspuns următoarele: »Dieta croată încă multă vreme nu va fi con-

chemată, căci spiritele încă nu s'au liniștit. Presa sârbească încearcă toate mijloacele, ca să învineze și mai mult situația. Domniul din coaliție nu își vor ajunge scopul. Sistemul lor negativ — își întărește poziția din ce în ce. Banul a mai conferat și cu ministrul de externe Aehrenthal.

Profesorul universitar G. Manolovici a fost suspendat din cauză că a iscălit manifestul lansat împotriva banului de către partidul sârbilor independenți. Incurând va urma și pensionarea profesorului dr. Surmin tot din motive politice. Acest sistem de prigonire nu e însă chemat să saneze situația, ci va convinge tot mai mult opinia publică din Croația de justa aspirațiunilor sale naționale.

Hotărîrea ministrului de interne în afacerea de limbă din Oedenburg.

Partidul kossuthist este în mare iritație pentru că ministrul de interne contele Andrassy, într-o controversă de limbă ivită în municipiul din Oedenburg, a enunțat că în sensul §-ului 6 al legii de naționalități la dorința unui membru al municipiului o referată trebuie făcută și în limba nemțească. Aceasta i-a scos aproape din sărite pe onorabili membri ai majorității, cari păzesc cu strâșnicie ca nu cumva o lege existentă să ajungă să fie executată.

Iritația aceasta s'a dat întâiu pe față Vineria trecută în clubul kossuthist, când mai mulți deputați, între ei și deputatul orașului Oedenburg, Csizmazia Sándor, au declarat că hotărîrea aceasta a ministrului de interne este în contradicție flagrantă cu direcția națională a politicii coaliționiste. Ei au și dat încă atunci însărcinare deputatului Kállay să interpeleze în cea mai apropiată ședință pe ministrul de interne.

Afacerea însă, prin natura ei chiar era deadreptul indicată competenței baronului Bánffy, care ține de prezent aproape exclusiv monopolul patriotismului unguresc și care nu putea să lase un astfel de prilej ce i-se îmbie. A și grăbit să se înscrie el cu o interpelare în afacere, pentru cea mai apropiată ședință.

Impresionat de aceasta mișcare, ministrul de interne, contele Andrassy a căutat să o potolească prin declarațiuni ulterioare prin care spune că hotărîrea aceasta a sa nu poate forma precedent pentru alte comitate. Declarația asta însă n'a liniștit pe deplin valurile de animație patriotică. A trebuit să se întreprindă însuși idolatrismul Apponyi și Kossuth. Se argumentează cu conduita loială față cu »idea«, ce-o manifestă populația germană și se dau asigurațiuni, că față de hotărîri analoge venite din municipii de altă naționalitate nu vor fi atât de îngăduitori. Tigrii independenți se arată cevași mai înblânziți, dar Bánffy pare a nu se sinchisi și — și va face interpelația senzațională îndată după redeschiderea camerei.

Andrassy de altfel a ținut să puie vârf declarațiunilor sale cu amenințarea, că trăgându-și consecințele va abdice de portofoliu în caz dacă interpelația ar fi sprijinită de ori care dintre fracțiunile coaliției.

Cât e de susceptibil nobilul conte!

O statistică a eparhiei Aradului din anul 1755.

Răsfoind prin colecțiile de documente sârbești am aflat între documentele publicate de dl D. Ruvarac în cartea sa »Mi-

tropolia sârbească din Carloviț spre mijlocul al XVIIIe Carloviț, 1902, — vre-o câteva date cari ne privesc mai deaproape și pe noi românii.

Intre altele se află publicată statistica eparhiilor aradane, caransebeșene și acelei din Timișoara. Aceasta e o statistică bisericească, în care sunt însemnate protopopiatele, parohiile numele preoților și numărul familiilor din comună a acestor eparhii.

Astfel de statistici avem deja publicate de dl arhimandrit Pușcariu în »Documente pentru limbă și istorie« vol. I., apoi de dl N. Togan în »Transilvania« Nr. IX—X din 1898 și aceeași mai complectă la dl canonic Bunea în »Episcopul Ioan Inocențiu Klein«. Cea publicată de domniul Togan și Bunea e făcută la anul 1733, iar cea de dl Pușcariu e mai târzie din 1787 — dar toate aceste se estind numai asupra Ardealului, fără de a cuprinde și Bănatul și Țara Ungurească.

De aceea, cred, va fi folositor publicarea pe românește a acestor statistice, cari ne ofer un material destul de bogat pentru istoria culturală și pentru starea poporului nostru spre mijlocul veacului XVIII.

Statistica eparhiei Aradului e făcută la anul 1755 și cuprinde 8 protopopiate, anume cele din Arad, Pecica, Nădlac, Zarand, Șirila, Buteni, Totvaradia și Halmagiu. În aceste 8 protopopiate sunt 232 sate cu 234 parohii și 164 biserici construite cea mai mare parte din lemn. Numărul familiilor (caselor) de 10313. Statistica e scrisă în limba ruso-slavă, de care se foloseau sârbii în veacul XVIII. Suprascrierea pe românește sună astfel: »Conscripția de Dumnezeu mântuitoare a eparhiei Aradului, a comunelor ce se află în ea și a bisericilor, câte sunt, cu însemnarea hramului, protopopiatelor, a protopopilor și preoților din parohii și cari sunt fără parohii și văduvi, asemenea și a diaconilor cu numele și conumele și numărul caselor, câte sunt în fiecare comună precum și unde și în care comună trăiesc amestecați cu poporul nostru cei de altă lege și câte bisericile și case au«.

La sfârșit se observă, că aceasta e conscripția întregii eparhii a Aradului, afară de districtul Orăzilor-mari.

Subris e în 6 April 1755 Sinesiu Jivanovic, »smeit episcop al Aradului, Ienopolei, Orăzilor-mari și a Halmagiului.«

Ca să se vadă cum e făcută aceasta statistică dau mai jos două protopopiate, a Aradului și a Șiriei.

Protopopiatul Aradului.

1. Cetatea și orașul Arad. Arad, oraș regesc privilegiat în comitatul cu același nume. În el se află reședința episcopului. În cetatea Aradului se află și mănăstire franciscană. Acolo șede — adevărat în cetate — comandantul cetății cu garnizoana, sunt și vre-o câteva case de a cetățenilor, dar ortodoxă nu-i nici una. În oraș este o mănăstire de-a minorților. Călugării acestui ordin săvârșesc serviciul preoțesc la toți catolicii, nemși, maghliari și șocăți, cari sunt de toți 250 de case. Luterani și calvini nu sunt. Jidovii au opt case, iar câteva familii locuiesc în chirie. Numărul caselor 471.* Hramul 1. la capela din curte a buvestirii. 2. la biserica catedrală, zidită înainte cu 30 de ani, a lui Ioan Botezătorul. 3. la biserica din fostul oraș militaresc, zidită înainte cu 40 de ani a sf. ap. Petru și Paul. Numărul preoților 9. Numele preoților: la biserica sf. Ioan: locul protopresbiteratului, vacant. 1. Christifor Gercici, insurat, administratorul protopopiatului. 2. George Panovici, insurat. 3. Macsim Popovici, insurat. 4. Petru Krestici, insurat. 5. Petru Abazovic, vlah insurat li. La biserica sf. apostoli: 1. Georgie Stoianov, bătrân insurat. 2. Paul Grubetici, insurat. 3. Ioan Marinici, insurat. 4. George Popovici, insurat.

2. Micălaca. Domeniul prințului Modenski, numărul caselor 98, biserica zidită din țigle și că-

* Adevărat a celor ortodoxi.

rămidă, veche sfințită, hramul sf. Dumitru. Numărul preoților 1, numele, Ioan Popovici insurat. În șanțurile foste militare, acum sate de ale erariului, cari se află în comitatul sus numit lângă Murăș.

3. Glogovăți. În acest sat sunt 20 de case de ale nemșilor nouveniți, numărul caselor 32, biserica din grădele lipită cu tină, destul de stricată, sfințită, hramul sf. Nicolae. Numărul preoților 1, numele: Ioan —, insurat.

4. Mândruloc, numărul caselor 30, biserica din grădele, veche, mai că nu sa ruinat, sfințită hr. sf. George. Numărul preoților 1, numele: Dumitru Popovici, insurat.

5. Cicir, numărul caselor 32, biserica de lemn, încă nu i gata, hr. sf. George, numărul preoților 1, numele —, insurat.

6. Suboteli, numărul caselor 55, biserica nouă de grădele, vărută, sfințită în 2 Aprilie 1755, hr. sf. Nicolae, numărul preoților 1, numele: Novac — insurat.

7. Pauliș, numărul caselor 118, biserica destul de veche din grădele, sfințită, hr. sf. Nicolae, numărul preoților 2, numele: Nicolae Popovici, insurat și Radu — insurat.

8. Șolmuș, num. caselor 87, biserica din grădele, lipită și vărută, hr. Bunavestirea, numărul preoților 2, numele: Petru —, insurat, și Novac — insurat.

9. Radna, domeniul prințului Modenski. În acest sat se află o mănăstire franciscană. De tot rom. catolici, șocăți și alții 40 de clase. Numărul caselor 42, biserica din grădele hr. Intrarea în biserică, numărul preoților — 1, numele: Opre — vlah, insurat.

Protopopiatul Șiriei.

Toate comunele acestui protopopiat sunt în comitatul Aradului și aproape toate pe domeniul prințului Modenski.

1. Orașul Senovo, domeniul — partea fostă militară — a baronului Péterfi, cealaltă parte a prințului Modenski. În acest oraș se află o cetate veche cu ziduri vechi, și o glămie turcească, care au transformat-o romano-catolicii maghliari și nemși în biserică. Romano-catolicii, cari sunt vre-o 50 de case, își au »plebanășul« lor. Numărul caselor 126, biserica nouă, de grădele, vărută, sfințită la 28 Noembrie 1755, hr. Sf. Arch. Mihail și Gavril. Numărul preoților 3, numele: Adam —, insurat, Alekse —, văduv, a treia parohie vacantă.

2. Șicula, domeniul ca mai sus; num., caselor 81, biserica de lemn din grădele, sfințită la 1722, hr. Intrarea în biserică, numărul preoților 2, numele: Teodor — și Ioan — insurați.

3. Iarmata, sat nu de mult, num. caselor 37, biserică de lemn, mică, nouă, nesfințită, hr. Înălțarea Domnului, num. preoților — 1, numele: David —, insurat, diacon Constantin, fiul lui David, insurat.

4. Moroda, num. caselor 39, biserica de lemn, lipită cu tină, sfințită la 1739, hr. sf. Arhistratigii, numărul preoților 2, numele: Opre —, celalalt Dumitru — fără parohie, insurați.

5. Seleuș, numărul caselor 58, biserica de lemn, lipită, nevărută, sfințită la 1745, hr. Adormirea Născ. de D zeu, numărul preoților 2, numele Simeon și Grigorie Popovici, insurați, diaconul Mih. Popovici, insurat.

6. Kerek, numărul caselor 80, biserica de lemn, sfințită la 1745, hr. sf. Arch. Mihail și Gavril, numărul preoților 2, numele Ioan... și Ignatie Popovici, insurați, fără parohie Teodor, de douăori insurat.

7. Ker sau Kurtaker, numărul caselor 52, biserica de lemn, sfințită la 1734, hr. Adormirea Născ. de D-zeu, numărul preoților 2, numele Lazar Popovici și Grigorie..., insurați.

8. Târnova, numărul caselor 76, biserica de lemn, sfințită la 1728, hr. Pogorirea sf. Duh, numărul preoților 3, numele Constantin..., Ioan Popovici și Onul (Iona)..., insurați.

9. Nadăș, numărul caselor 73, biserica de lemn, sfințită la 1734, hr. sf. ap. Petru și Pavel, numărul preoților 1, numele Grigorie Popovici tinăr, văduv. Aici este un popă (valah) bigam fără parohie.

10. Tăuți, numărul caselor 90, biserica de lemn veche, sfințită la 1729, hr. Adormirea Născ. de D zeu. Zidesc biserică nouă, numărul preoților 1, numele Iov Popovici, insurat.

Dud, numărul caselor 40, biserica de lemn, slabă, sfințită 1729. Hramul Adorm. Născ. de D-zeu, numărul preoților 1, numele Petru Popovici, însurat.

12. Drauți, numărul caselor 58, biserica de lemn, slabă, sfințită la 1729, hr. sf. George, numărul preoților 2, numele Iona... și Ioan... însurați.

13. Aranyag, numărul caselor 34 biserica de lemn, lipită, sfințită la 1734, hr. Adormirea Născ. de D-zeu, numărul preoților 1, numele Nicolae, însurat.

14. Agrij, numărul caselor 83, biserica de lemn, lipită, sfințită la 1739, hr. Paraschiva, numărul preoților 2, numele Avram... Nicolae... însurați.

15. Almaș, numărul caselor 30, biserica de lemn, veche, părăsită, nici nu s'a slujit în ea niciodată, Todor..., popă »bigam«, fără parohie, oameni răi și neascultători, se țin de parohia din Agrij.

16. Macierot, numărul caselor 95, biserica de lemn, sfințită la 1739, hr. Adormirea Născăt. de D-zeu, numărul preoților 2, numele, Ioan... însurat, Gavril..., văduv.

17. Pâncota, num. cas. 150, biserica de lemn sfințită 1728, hr. sf. Arhang. Mihail și Gavril, num. preoților 3, numele: protopopul protopoplatului din Buteni T. Popovici, Ioan și Ignatie Popovici, însurați.

18. Meska, num. cas. 77, biserica de lemn sfințită 1747, hr. Adormirea Născ. de D-zeu, num. preoților 2, numele: Teodor —, însurat, Petru — nu de mult mort.

19. Gașa, domeniu, partea fostă militară a fost până acum a contelui Grajalcovi, acum e a administratorului prințului Bohus, celalaltă parte a prințului Modenski. Num. cas. 138, biserica de lemn, veche, sfințită 1715, hr. Adormirea Născ. de D-zeu, num. preoților 3, numele Teodor Petrovici, Paul Popovici, fiul său, însurat, parohia a treia vacantă.

20. Orașul Șiria, domeniu ca sub nr. 19. Capela rom.-cat. fără paroh, vin franciscanii din Radna. Case rom.-cat. nu sunt, afară de cele de pe domeniu. Numărul caselor (ortodoxe) 310, biserica nouă, zidită de piatră, sfințită în 1753, 6 Sept. Hr. sf. Arhang. Mihail și Gavril, numer. preoților 4, numele, Iancu —, administ. protopopesc Pascu —, Petru Popovici, Sârb și Mihail Voșcinar, însurați.

21. Covăsinți, num. cas. 120, biserică zidită, sfințită la 1734, hr. Pogorirea Duh. sf. numărul preoților 3, numele, Vasile — bătrân, văduv, P. Popovici și Petru Petrovici, însurați.

22. Kovin, num. cas. 108, biserica zidită de piatră, sfințită la 1715 hr. sf. George, num. preoților 3, numele: Avram —, Alexe —, Simeon Simonov, însurați, George Popovici, nou sfințit, fără parohie, însurat.

23. Menoș, num. cas. 80, biserica de lemn, destul de stricată, sfințită la 1729, hr. 40 de mucenici, num. preoților 2, numele: Marian Popovici și Moise —, însurați.

24. Kladova, num. cas. 46, biserica de lemn, mică, nouă nesfințită, hramul la Bunavestire, numărul preoților 1, numele Cârstea Grecul, însurat.

Precum se vede această statistică cuprinde date destul de interesante. Se înțelege că e făcută de sârbi, cari sârbizau cu desăvârșire numele preoților adăugându-le un »vici« sau »ov«, sau numele curat românesci nici nu le însemnau, dar cu toate aceste lesne se pot distinge satele românești și preoții noștri de atunci.

Cu altă ocazie ne vom ocupa mai mult de această statistică. S. Dragomir.

fost maltratat de către jandarmi la ordinul fibirăului Faragó István, a stârnit azi o furtună colosală în sala congregației. O ciocnire violentă, cum nu s'a văzut decât în chestii mari principiale cari ne separă de potrivnicii noștri, a avut loc și inculpatul fibirău a trebuit să asude din greu pentru acea faptă. Dăm mai la vale raport amănunțit despre ședință, aci amintim numai că românii au aruncat azi mânușa în chestia aceasta și sunt hotărâți a zădărnici toate adunările viitoare până ce nu vor obține deplină satisfacție. Clubul național va aduce din nou chestia în ședința viitoare.

Adunarea este mai slab cercetată ca de obicei, atât din partea românilor cât și din cea a ungarilor.

Dintre români am observat pe dd. dr. Marșieu, I. Guiu, S. Mladin, T. Orga, M. Pascuț, Popovici (Vârșand), N. Lazarescu, V. Goldiș, C. Grozda, dr. St. C. Pop, dr. Novac, I. Georgia, I. Bodea, P. Vancu, Tr. Terebenț, S. Buda, dr. I. Suci, I. Nicorescu, Nistor Flueraș, Aug. Beleş, Ioach. Turcu, C. Ursuț, Mihuț, D. Popovici, C. Chera, Russu-Șirianu, Sever Bocu, dr. Nicolae Oncu, Sava Raicu, I. Groșorean, Mihulin, Axente Secula, dr. S. Barbura, St. Hotăran, M. Mornăilă ș. a.

La ordinea zilei sunt puse 347 de obiecte, nici unul însă nu de natură politică.

La p. 36 în chestia protestului contra restaurării comunale din Târnova la cuvânt deputatul dr. Ștefan C. Pop și cere să se nimicească alegerea care s'a săvârșit prin samavolnicie. Arată cum protopretorii, în mod aproape consequent, fac abuz de dreptul lor de candidare ce li-l acordă legea. Istorisește cazul din Târnova, unde protopretorul asemenea n'a pus în candidație decât pe candidatul său și doi oameni de pac, făcând astfel iluzorie voința poporului. Arată sacrificiile ce poporul aduce pentru acești funcționari, cum exigențele lor cresc într'una, iar poporul sărăcește...

Ungurii: Nu sărăcește, îl merge bine.

Dr. Suctu: Da, în America! (Sgomot).

Dr. St. C. Pop: Propun să se nimicească alegerea.

Ungurii primesc însă propunerea comisiei permanente, care întărește alegerea.

La p. 65 în chestia alegerii de notar din Șimand la cuvânt dr. Iustin Marșieu. El arată pe larg abuzurile nerușinate săvârșite la această alegere prin protopretorul Csukay și candidatul său Niederhauser, care a luat obligații dela oameni pentru suma de 500 cor. prin cari îi declară datornic, în caz de nu-i vor da lui votul.

Românii: Rușine! Rușine!

Sgomot între unguri.

Dr. Marșieu cere apoi, între aprobările sgomotoase ale românilor, nimicirea alegerii. Mai iau cuvântul doi unguri și sub povara argumentelor rușinoase aduse de dr. Marșieu, ungurii înșiși se văd siliți să primească — împotriva propunerii comisiei — propunerea lui dr. Marșieu, de a face o minuțioasă cercetare și a se asculta sub jurământ toate persoanele corupte de notar Niederhauser.

În chestia alegerii de primar din Aletea Interpelează deputatul St.-Anei Mahler György cerând nimicirea alegerii, pentru că protopretorul Mladin Nicolae n'a pus în candidație pe omul voit de popor.

Românii sprijinesc propunerea neamțului, care însă în alte chestii votează totdeauna contra românilor.

La p. 265 în chestia alegerii de primar din Gioroc la cuvânt deputatul Vasile Goldiș, sprijinind cererea locuitorilor de acolo de a nu se întări primarul, despre care este dovedit că a stat în temniță, că a fost mai de multe ori pedepsit și că prin urmare nu întrunește condițiunile morale cerute de lege pentru a fi primar.

— Eu înțeleg — a zis dl Goldiș — dreptul care, spre rușinea democrației dă putere discreționară protopretorilor, dar nu înțeleg ca să uzeze de el în felul cum s'a uzat aici, palmulnd

nu numai voința cetățenilor, ci și moralitatea publică.

Înșiră apoi acuze grave, absolut discvalificatoare pentru primarul din Gioroc.

Congregația însă, după cuvântul lui Dr. Keresztes, care recunoaște că primarul a fost închis dar de atunci a trecut 16 ani prin urmare vremea l-a spălat — îl întărește pe primar.

La p. 273 în chestia alegerii de primar din Odvos ia cuvânt deputatul dr. Ioan Suci, care arată ușurința referentului de a prezința superficial afacerea în congregație. dl Suci îl moralizează pe referentul Darányi, care se simte atins, dl Suci îl arată însă din nou că n'a referat conștient.

Alegerea din Covăsinț.

A urmat apoi o discuție violentă și aprinsă care a durat fără întrerupere aproape până la 3 ore d. a.

Discuția s'a făcut în jurul cunoscutel alegerii din Covăsinț care a fost protestată din partea mai multor locuitori de acolo. Cetitorii noștri își vor aduce încă aminte de mișcarea fără păreche săvârșită de protopretorul din Șiria, Faragó István, care cu ocazia aceea a ferecat, fără nici un motiv, în lanțuri pe preotul Ioan Cure, transportându-l în vreme de iarnă, între bătăi la Șiria unde l-a ținut vre-o două zile.

Pentru ticăloșia aceasta a trebuit să răspundă în congregația de azi și a și fost înflerată și stigmatizată din partea românilor în modul cel mai necruțător. În toată discuțiunea s'a stârnit de multe ori furtuni cum rar se văd în sala aceasta.

Întâiu a luat cuvânt Dr. Iustin Marșieu, care a schițat în mod obiectiv întâmplarea întărind și fiecare afirmare cu dovezi și martori. A arătat barbaria ce s'a săvârșit cu preotul Cure, care fără nici un motiv a fost maltratat. Face apoi la sfârșit propunerea să se nimicească alegerea și să se ancheteze cazul.

A urmat deputatul Vasile Goldiș, care în termeni foarte violenți întărește la stâlpul infamiei fapta lui Farago. Spune că conștiința noastră revoltată nu se va liniști și în sala aceasta pace nu va fi până ce nu vom primi deplină satisfacție în chestia asta.

A vorbit apoi un căpelan catolic îndrugând vorbe fără șir și înțeles voind să scuze mișcarea ce s'a făcut cu preotul Cure. Vorbirea sa a provocat sgomot colosal între români. Președintele, contele Károlyi îndrumă la ordine pe mai mulți înși.

A urmat deputatul dr. Ioan Suci, care reazumează încă odată cele săvârșite și aduce exemple noi pentru a stabili personalitatea fibirăului Faragó. Dl Suci vorbește asemenea foarte iritat aruncând acuze grave la adresa majorității.

A luat cuvânt deputatul Dr. Ștefan C. Pop, care pe cum se știe a interpellat și în Cameră în chestii aceasta și care o auzoștea mai bine în toate amănuntele ei. El contribuie cu amănunte culese din experiență personală cari înfățișază și mai grav afacerea. Se alătură la declarația de război a celorlalți oratori pe chestia aceasta.

În tot decursul acestor vorbiri scene una mai furtunoasă ca alta se repetă. Și-a ajuns însă apogeul scandalul când a luat cuvânt însuși acuzatul: fibirăul Faragó. Cu un cinism revoltător, palid și tremurând însă de emoție el caută să se desvinovățească. Ungurii pe ici colo îl aplaudă ceace stoarce din partea românilor adevărat potop de întreruperi insultătoare. El isnuie apoi că unul dintre deputații naționali ar fi intervenit la dânsul să nu pună pe cineva în candidație. Înșinuața face efect între unguri.

Imediat la cuvânt iarăși deputatul dr. I. Suci și i face o strașnică morală fibirăului despre care spune că a înșosit demnitatea funcționarilor publici, Respinge apoi cu indignare înșinuața sa la adresa deputaților și l provoacă să numească personal pe deputatul național care i-s'a adresat pentru vre-un hatâr.

Faragó stă uluit în fața furtunii formidabile ce cade asupra-l. Într'astea clopoțelului președintelui se agită nelănterupt. Sever Bocu este îndrumat a treia oară iar dl Goldiș a doua oară la ordine. Sgomotul abia se poate restabili.

Dl Vasile Goldiș ia a doua oară cuvântul și spune că este o rușine că după acest fapt fibirăul Faragó mai este în funcțiune.

— Să nu credeți — a zis — că afacerea aceasta poate să fie înmormântată. Nu va fi aici pace,

Congregațiunea ordinară a comitatului Arad.

— Raport special. —

— 29 Aprilie.

Furtună în congregație.

Actul de voinție brutală săvârșit astă iarnă cu ocazia alegerii de primar din Covăsinț, unde, se știe, preotul Ioan Cure a

până nu ne veți da deplină satisfacție. Il somează și dânsul să spună care deputat s'a înjosit să-i ceară lui hatârul.

Se scoală apoi un funcționar și spune că nu un deputat, ci din cancelaria dlui Stefan Pop a intervenit adjunctul d sale pe telefon ca să nu pună pe cineva în candidație. A rămas deci de minciună și cu insinuația aceeași.

la apoi cuvânt di *Dimtrie Popovici*, preot în Cermel, care a zis într'un ropot de aplauze, că să fi pofit di Fărăgău (Iaritate) la dânsul în comună să săvârșească mișcarea aceasta cu dânsul, l-ar fi plăcut să vadă dacă erau jandarmii cari să-l apere.

Președintele îi îndrumă la ordine pe di Popovici pentru că cuvintele sale sunt o amenințare.

Vorbește apoi di *Nicolae Lazarescu*, țaran fruntaș din Șiria, dându-i alt freceș lui Fărăgău.

Îndrumările la ordine sunt fără șir. Di Sever Bocu este amenințat din partea președintelui că va aplica împotriva sa rigora legii.

Ultimul cuvânt este al propunătorului *dr. Marșieu*, care reflectând la spărarea lui Farago insistă, și în interesul lui — zice — dacă se simte curat, pe lângă propunerea de a se ancheta afacerea.

Discuția s'a încheiat abia la 2 și jum. La cererea românilor s'a făcut apoi votare nominală, a cărei rezultat a fost firește majorisarea propunerii lui Marșieu.

Fibrăul Farago suntem siguri nu va uita ziua de azi și și mai puțin cele ce vor urma, căci românii nu se vor mulțumi până ce nu vor rețorsiona cum se cuvine o astfel de samavolnicie nerușinată și criminală.

Din străinătate.

Conjurație împotriva împăratului Wilhelm. Ziarul »Tribuna« din Roma anunță că poliția din Corfu a restat zilele trecute cincizeci de Albanezi veriți din Patras. La perchezitiile s'a aflat la ei arme și dinamită. Douăzeci dintre aceștia au voit să scape pe o barcă, dar un vapor grecesc, luându-i la goană a omorât unsprezece dintre ei, iar pe ceilalți i-a prins.

O altă telegramă a ziarului »Tribuna« spune că, mai mulți albanezi cari n'aveau pasaport au voit să debarce la țarm. Sentinela dela țarm a puzcat asupra lor, omorând cinci din ei.

Știrea aceasta e cam deochiată și e pusă la cale de greci, cari fiind să ponegrească pe albanezi în fața lumii și a împăratului german.

De peste săptămână.

— **Invierea s'a serbat și anul acesta cu deosebită pompă în Arad.** Duminecă des de dimineață, când s'a încunjurat catedrala, au luat parte număroși credincioși. Liturgia cea mare în ziua întâiu a servit-o P. S. Sa Episcopul I. I. Pap, asistat de clerul aradan. A rostit și o predică, dând povețe și învățături.

A cântat corul seminarial, condus de di profesor Trifu Lugojanu, producând o profundă și evlavioasă impresie.

Atât în ziua întâiu de Paști cât și a doua zi, P. S. Sa a invitat la masă mai mulți fruntași din Arad.

— **Hirotonire.** În ziua întâiu de Paști P. S. Sa Episcopul Aradului a hirotonit într'u diacon pe di Sever Secula, profesor seminarial.

— **Z. Bârsan la noi.** »Unirea« scrie: În zilele de 9 și 10 Maiu n. artistul nostru dramatic Z. Bârsan însoțit de doamna, va da în Blaj două reprezentații cu următorul program: Seara I. Chinul unei femei, dramă în două acte după Girardin și învățata, comedie în un act. Seara a II. Drepturile sufletului, dramă în un act de Giacosa, Decimații și Dela Nord la Sud, comedie în un act.

— **Un tablou de Rafael plătit cu 2 jum. mil.** Din Roma se anunță că Pierpont Morgan a cumpărat de curând un nou obiect de artă

foarte important. Din Izvor sigur se declară că miliardarul american a cumpărat faimosul tablou »Fecioara dela sf. Antoniu din Patras« de Rafael pe suma enormă de 2 milioane 500.000 lei.

Tabloul va rămâne în Italia și va fi așezat probabil în palatul Aldobrandini, cumpărat de curând tot de Morgan.

— **O leafă de 6 milioane anual.** Corespondentul din Washington alui Evening Standard spune că sindicatul Guggenheim de acolo a ridicat cu două milioane de lei pe an leafa inginerului de mine John Hay Hammond, pentru a l putea păstra în serviciul său.

Cifra aceasta ridică la șase milioane pe an leafa dlui Hammond. E adevărat că acesta e considerat pretutindeni ca primul căutător de aur din lume și »șterul« său legendar nu poate să fie plătit decât cu milioane. Hammond a jucat odinioară un rol important în așa numitul »raid Jameson« din Africa-de-sud.

— **O insulă necunoscută.** Pe balconul unei vile din Biarritz a căzut alaltăieri o pasăre de mare — anume un pescar — de piciorul căreia eră legat cu pale următorul bilet: »20 Februarie 1908. Ne aflăm pe o insulă care nu figurează pe hărțile geografice cam la vre-o 32 grade de latitudine nordică și 46 grade longitudine. Suntem 6 oameni de pe vaporul »Lacrome« din St. Nazaire avem merinde pentru 5 luni; rugăm ajutor. Căpitan Garadock«.

Știrea aceasta a fost imediat telegrafiată autorităților maritime din St. Nazaire. Insula pe care se află cel 6 naufragiați e situată în oceanul Atlantic pe aceeași latitudine ca și insulele Bermuda, dar la vre-o 2000 kilometri la răsărit de acestea.

Deoarece cursul vapoarelor cari fac comunicația între Europa și Antile sunt cele cari trec mai în apropiere de această insulă, cel dintăiu vapor care va plecă zilele acestea într'acolo, va încerca să acosteze la insulă spre a salvă pe naufragiați.

— **Cea mai mare casă de comerț din lume.** Nu de mult s'a terminat în New York edificiul Hudson Terminal Buldurg, care cel dreptul are numai 20 de caturi departe fiind de casele cu câte 35—43 de rânduri, dar pentru aceea e cea mai mare casă de comerț din lume. E zidită la gura tunelului ce duce în New Jersey și nu are nici mai mult nici mai puțin de 10 mii de prăvălii. Și societatea pentru valorizarea de fontă are sediul aci. 52 de lifte suie și coboară veșnic câte 60 mil de oameni zilnic. În acest palat monstru se vor muta la prima Malu toate prăvăliile. Mutarea o duce la îndeplinire o societate deosebită cu mare precauțiune și la timpul prescria va închiria 2000 de trăsură de transport, cu caii și lucrătorii necesari.

— **O pățanie a lui Wilhelm II în Corfu.** Când Wilhelm II a hotărât să debarce în Corfu a voit, dupăcum îi e obiceiul, să câștige bunele grații ale localnicilor rostind o cuvântare în grecește.

În acest scop el a însărcinat pe unul dintre cei mai învățați profesori berlinezi să i compue câteva fruze frumoase în limba lui Demostene.

La sosirea lui în Corfu, demarcul insulei îi întâmpină cu o cuvântare în greceasca modernă din care se înțelege, Kaiserul nu pricepea nici o boabă.

La un moment demarcul se opri să răsufle. Wilhelm II crezu că el a terminat cuvântarea, desfăcu hârția și începu discursul care îi fusese preparat.

Când isprăvi crezu că s'a isprăvit și ceremonia. Dar se înșelase. Guvernatorul, care șinea să și rostească întreaga-i cuvântare, începu să vorbească și vorbi chiar foarte mult.

Împăratul luat pe neașteptate cu acest supliment de elocință, nu mai aveă nici un răspuns gata. Astfel când termină demarcul, el trebui să se mulțumească a se inclina și rămase tăcut.

— **Mulțumită publică.** Subscrișiți în urma incendiului din 29 Martie 1908, care a mistuit o parte mare a comunei noastre venim prin aceasta a aduce cele mai calduroase mulțumiri băncii de asigurare mutuală »Transsylvania« pentru grabnica și acurata lichidare a pagubelor cauzate nu putem decât să o recomandăm tuturor confrăților economi, ca una dintre cele mai solide bănci de asigurare și care se bucură de un renume bun.

Poplaca, 14 Aprilie 1908. V. Tănase, Vlad Bădilă, Mihăiu Coman, V. Bădilă V. Șerb, Maria Mohan, Ioaneș Lungu, Betm Lungu, Vasile Babă, Maniu Motronea, I. Bădilă, Stanca Tănase, Ioan Bârsă, Ioan Opreșu, I. Schiau, Oprea Munteanu, Pantilimon Bădilă, Marina Lungu, I. Schiau, Tănase Oprea, Toma Bârsă, I. Mohan, Marcu Mohan, Coman Motronea, Maniu Mohan, Oprea Motronea, Coman Bădilă, Al. Niagu.

— **Analfabeții în Rusia.** Ultima statistică oficială rusească arată că, în 1903, din 144.184.000 Ruși, numai 26.558.000 știu să citească. În Rusia europeană la 1000 de persoane 775 știu să citească în provinciile baltice, 700 în Finlanda, 342 în Polonia și numai 300 în provinciile rusești propriu zise. Actualmente e lipsă de 265.000 școli, care implică o cheltuială de 800 milioane de lei pe an.

— **Abzicerea a doi prinți.** Din Berlin se scrie, că prințul Albrecht Joachim, care a abzis de rangul de prinț și acum e numai contele Kamenz a făcut o excursiune cu automobilul în Italia și Franța. În acest timp l-a cercetat pe frate-său, pe prințul prusian de mai naște Heinrich Fridrich, care de asemenea a abzis de titlul de principe. Acum trăește în Italia sub numele de Rogen. Totdeauna e însoțit de un preot catolic de origine germană, și ce e mai mult se zvonește că Rogen ar dori să treacă la legea catolică. Contele Kamenz acum se află în Berchtesgaden din Bavaria în societatea conteselor Liebenberg.

— **Monumentul lui Napoleon al III în Milano.** Din Milano se telegrafiază, că senatul orașului, a luat hotărârea din incidentul aniversării de 100 ani dela moartea lui Napoleon să ridice monumentul împăratului francez într'o parte publică a orașului, monumentul care de 30 de ani stă acurș în curtea părăsită. Pentru ducerea la îndeplinire, au fost invitați toți senatorii la o ședință extraordinară, la care s'a prezentat și *Villarja* vestitul istoric italian. Majoritatea s'a declarat pentru ridicarea monumentului.

— **Un portret al lui Hristos.** Preotul francez Gaffre a adus de curând, în urma unei călătorii făcute în Egiptul de sus un document foarte interesant. E vorba de un pergament de piele de gazetă, împodobit cu miniatură fine, pe care un copist grec din secolul VI face istoricul unei efigii a lui Iisus Hristos.

Acest portret, se zice, a fost zugrăvit, chiar de Iisus care l-a țines, ca să îl servească de talisman, lui Abgar regele Edessei. Dela Edessa a trecut la Constantinopol prin secolul al zecelea, pentru a fi transferat, în secolul XIV la Geneva.

Portretul original e conservat în biserica San Bartolomeo al Armenilor, sub douăsprezece învelișuri cu douăsprezece chei, cari sunt încrădinate la douăsprezece familii fruntașe din cetatea Dogelui Leonardo Montaldo, dela care este primit în 1838.

Pergamentul care poveștește istoria acestui portret măsoară trei metri și jum. lungime, pe 5 cm. lățime și cuprinde douăzeci de miniaturi.

— **Statue colosală.** Profesorul aculptor Götz a fost însărcinat de Wilhelm II cu executarea unei statui colosale a lui Achile.

Această statuă, care va fi făcută în bronz aurit va fi așezată pe terasa dinspre mare a palatului Achilleion, așa încât să poată fi văzută dela însemnată depărtare de pe mare.

— **O binefăcătoare.** Ni-se scrie: În părțile bihorene de-alungul și de-a curmezișul a mai vestea despre binefaceriile maritimasei dnel vi Maria Valtner nasc. Cosma din Beiuș, care zilele acestea nu întrează a și înmulți șirul binefaceriilor către o biserică, ori către o școală și în mulțitudine către mai mulți lipsiți tînări studioși pe cum față și de alți nefericiți.

Tocmai acum mi-a venit la cunoștință că mânia sa darnică a dăruit pentru biserica rom. or. din Beiuș doi proșori în valoare de 100 lei. Pentru biserica din Feneriș o măsărie și peșteră în valoare de 15 cor. de asemenea, a dăruit pentru biserica din Pocola tot în acest preț. Aceste fapte se laudă de sine și noauă nu rămâne altceva, decât numai să rugăm pe bun Dumnezeu pentru a-i lungi firul vieții până la cele mai adânci bătrânețe pentru a și putea realiza binefaceriile.